

Nr. 1 - Påske 2019 - 72. årgang

Hvaler Menighetsblad

GOD PÅSKE!

Innholdsfortegnelse:

Påskehilsen fra Maria	3
Menighetsrådets leder har ordet	4
Påskene i kirkene våre	5
Påskens budskap i dikt, ord og bilder	6
Skjærtorsdag	12
Under himmelbuen	14
Borg bispedømme fyller 50 år i 2019	16
Johan Olaus Olsen – Papper'n	18
Glimt fra floraen på Hvaler	23
Håpets katedral vekker begeistring	24
Fiske på Hvaler	26
Unike bilder fra 70- tallets Hvaler	28
Møteplassen	30
Bruk er det beste vern	31
Menighetsrådet melder	32
Adam fra Vesterøy	34
Konfirmasjonsgudstjenester 2019	37
Barnesider ved Ellen	38
Hjørgunn Gård og Behandlingscenter	40
Bibelkvelder	41
Vennskapskontakten Hvaler- Zacapa	43
Øymarsjen handler om Hvaleridentitet	44
Kirkeøy pensjonistforening 50 år	45
Takker jeg Gud eller skjebnen?	46
Ut i det blå	47
Hva skjer på museet	58
Sorg og glede i våre kirker	60
Vårdugnad på Hvaler kirkegård	60
Fra foreningslivet på Hvaler	61
Gudstjenester våren 2019	62

Forsidebildet er malt av Moretto da Brescia

Foto side 2: Ragnar Bjørck

Påskehilsen fra Maria

Maria Vassli Gjære

Noen dager forandrer alt. Det vet mange av dere som leser dette. Dagen da dere ble foreldre for første gang, den dagen dere fikk en telefon om at en dere var glad i var død, den dagen dere møtte den dere skulle ende opp med å dele livet med, den dagen dere sa ja til en jobb eller bestemte dere for å flytte.

Første påskedag er en sånn dag, en dag som forandrer alt. Påskeuka er i kirka ei uke fylt av opp- og nedturer, drama, av følelser, vennskap, svik, kjærlighet, opp-og-ned-turer. Og det topper seg langfredag og første påskedag. Først dør Jesus på langfredag, og sorgen er like bunnsvart for disiplene som for oss. Men når de går for å besøke graven, så finner de den tom. Likkledet er rullet sammen. Vi kan lese at disiplene så og trodde.

Første påskedag forandret alt for disiplene, og det kan forandre alt for oss. For hvis vi gjør historien om Jesu død og oppstandelse til en del av vår historie, så kan den gi oss håp, mot og kraft. Fordi den viser oss en Gud som er helt nær, som kjemper mot det onde og vinner, og som gir oss et løfte om å være med oss alle dager og alle slags dager.

I påska har dere muligheten til å følge påskens drama på nært hold i kirkene på Hvaler. Det kan jeg anbefale. Hvis ikke det passer, er det gode muligheter til å få med seg påskas budskap via radiogudstjenester eller ved å slå opp i en bibel og lese påskefortellingen der.

Uansett hvor dere tilbringer påskedagene, vil jeg ønske dere en riktig god påske, og hilse dere med en gammel påskehilsen: Kristus er oppstanden – ja, han er sannelig oppstanden!

Maria Vassli Gjære,
sogneprest i Kråkerøy og
prest i hvalerkirkene denne påsken.

Einar Morland

Mørkemenn i kirken og lysbærere for Gud

Min bestemor var en glad haugianer. Hun var alltid kledd i svart når hun skulle til kirken. Da hadde hun et tynt, svart heklet silkesjal over den svarte ullkjolen, og da var hun fin! Ellers var det ikke mye svart over henne. Hun hadde et lyst sinn, og hun lot være å fordømme. ”Me veit ikkje alt,” sa bestemor når noen bar frem indignasjon over naboer og andre. Selv om jeg ikke var så gamle guttungen da hun døde, husker jeg enda godheten som kom fra henne. Hun var en lysbærer for den Gud som hun trodde fullt og fast på.

Mange mennesker har møtt kristne som ikke oppleves som lysbærere. Med rette og med urette blir noen av dem kalt for mørkemenn. Det er et fryktelig stempel å få på seg, og det kan nok bli utdelt ganske ufortjent mange ganger til mennesker som man i sak er uenige med.

I januar i år fikk menigheten vår besøk av en lysbærer: salmedikteren Eyvind Skeie. Han delte av sin kunnskap om evangelisten Markus, og han fortalte om noen av salmene som han selv har skrevet. Det er hele 38 salmer i den nye salmeboken (fra 2013) som er skrevet av ham, og i tillegg har han oversatt 17 salmer. Han har fått æren av å være forfatter til den aller siste av de ordinære salmene i salmeboken, nr. 899: **Jeg tror på jordens forvandling**. Salmen handler om det kristne håpet, og hvordan dette håpet kan forenes med at vi alle har et ansvar for både medmennesker og for Guds skaperverk den tid vi lever her på jorden:

1 Jeg tror på jordens forvandling
en gang, en tid, et sted,
en fremtid hvor Guds himmel
til jorden senkes ned,
en evighet av glede
da alt det vakre her
blir løftet i Guds klarhet
og stråler bedre der.

2 Jeg flykter ikke fra verden.
Den jord som engang falt,
er båret av de hender
som skal fornye alt.
Jeg vet at Jesus lever!
Jeg tror at Herren Krist,
når alle håp er ute,
skal stige frem til sist.

3 Jeg tror på jordens forvandling.
En tid, et sted, en gang
skal alle ting bli nye
og alt bli fylt med sang!
Ja, jorden skal fornyes,
og gode ting skal skje!
Bak døden venter Jesus.
Den som vil tro, skal se!

4 Jeg flykter ikke fra verden.
Blant jordens minste små,
der finner jeg den fremtid
som jeg vil vente på.
Ja, jorden skal forvandles,
dens natt går alt mot gry!
Jeg tror at Jesus Kristus
skal gjøre verden ny!

Påskenen i kirkene våre

Palmesøndag 14. april kl. 11

i Spjærøy kirke:

Familiegudstjeneste. En duk med påskens fortelling er rullet ut i midtgangen. Bønnevandring i påskens fortellinger. På skjærtorsdagen deles nattverdens brød og vin. Kirkekaffe. Prest Grethe Hummel.

Onsdag 17. april kl. 19

i Hvaler kirke:

Et flygel og en prest. Påskenen i toner og ord med Ken Phillips og Tore E. Thorkildsen.

Skjærtorsdag 18. april kl. 18

i Spjærøy kirke:

Måltidsgudstjeneste. Vi feirer gudstjeneste og deler nattverd rundt et langbord formet som et kors. Etterpå spiser vi kveldsmat sammen. Prest Maria Vassli Gjære.

Langfredag 19. april kl. 11

i Hvaler kirke:

Pasjonsgudstjeneste. En meditativ gudstjeneste i ord og toner med ulike stemmer fra Jesu lidelseshistorie. Prest Maria Vassli Gjære.

1. påskedag 21. april kl. 11

i Hvaler kirke:

Høytidsgudstjeneste. Prest Maria Vassli Gjære.

2. påskedag 2. april kl. 18

i Kråkerøy kirke:

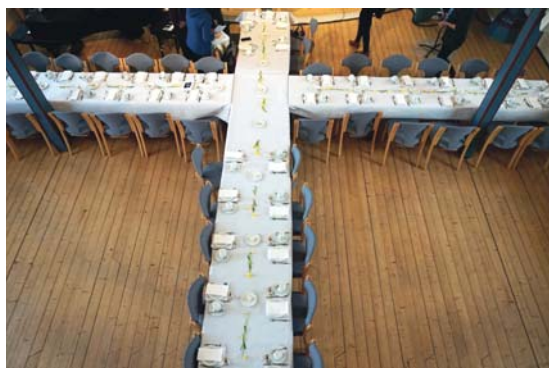
Barnas påsegudstjeneste. Etter gudstjenesten serveres kveldsmat i Menighetshuset. Prest Ole Hauglum.

Spjærøy kirke

Hvaler kirke

Bordet er dekket i Spjærøy kirke skjærtorsdag

Påskens budskap i dikt, ord og bilder

Palmesøndag

Eselet som bærer

Jeg er eselet som bærer,
ham som sier han er Gud
Det er folkene som ærer
ham, en Gud med kropp og hud.

De har palmer, de har sunget,
det er fest på byens torg!
Hosianna-rop har runget,
men han kommer hit i sorg.

For hans oppdrag er å bære
alt som mennesker har gjort.
De som nå står ganske nære,
skal snu ryggen og gå bort.

De skal flette tornekrone
På et kors han løftes opp
Det er synden han skal sone,
bære alt på egen kropp.

Jeg, et esel, får ham bære
Han som er Messias, Gud.
Jeg vil også gi ham ære
Jeg, et livets sendebud.

Tirsdag i den stille uken

Så gikk Jesus inn på tempelplassen og jaget ut alle dem som solgte og kjøpte der. Han veltet pengevekslernes bord og duehandlernes benker 13 og sa til dem: «Det står skrevet: Mitt hus skal kalles et bønnens hus. Men dere gjør det til en røverhule.»

På tempelplassen kom noen blinde og lamme til ham, og han helbredet dem.

Men da overprestene og de skriftlærde så undrene han gjorde og hørte barna som ropte i helligdommen: «Hosianna, Davids sønn!» ble de forarget 16 og spurte ham: «Hører du hva de sier?» «Ja», svarte

Jesus. «Har dere aldri lest:

*Fra småbarns og spedbarns munn
har du latt lovsang lyde!»*

Så forlot han dem og gikk ut av byen, til Betania. Der ble han natten over.

Matt. 21.12-17

Jesus rydder tempelplassen

Gjør vi det rette?

Gjør vi det rette? Gud, vis oss vei
la våre liv komme nærmere deg.
Gi oss en tanke som rommer din ånd
så ordene blir en utstrakt hånd.

Skap i din kirke et hjem for vår tro
og la vårt urolige hjerte få ro.
La alle få merke at kraften i ordet
forener din kirke rundt nattverdbordet.

Lær oss å leve som brødre og søstre
forenet i det som må være det største;
at du lot deg føde som kropp og som hud
så vi skulle fatte at du er Gud.

Vår kirke den bæres av Ånden alene
og uansett hva vi kan ønske og mene,
er det som forener oss, bare det ene:
Et hjerte som tror, og en hånd som vil tjene.

Skjærtorsdag

Ordet og bordet

*I vin og brød er liv og ikkje død
I Ordet er det trøyst i all vår nød.
I fellesskapets omsorg får vi be,
der kan vi sørgja og der kan vi le.*

*I kyrkja er det rom for alt vi er
og vi får også kjenna Du er der.
Vi strekker våre opne hender fram
og bed om smak og glimt av deg, Guds lam.*

*Vi samlar våre hender som ein kopp
og ber at Du må fylla koppen opp.
Alt det vi kjenner, har du også kjent
for Du var menneske til jorda sendt.*

*Og difor vågar vi å komma nær
Den heilagdomen som Du også er.
Så tek vi med oss krafta frå ditt bord
og lever i din kjærleik her på jord*

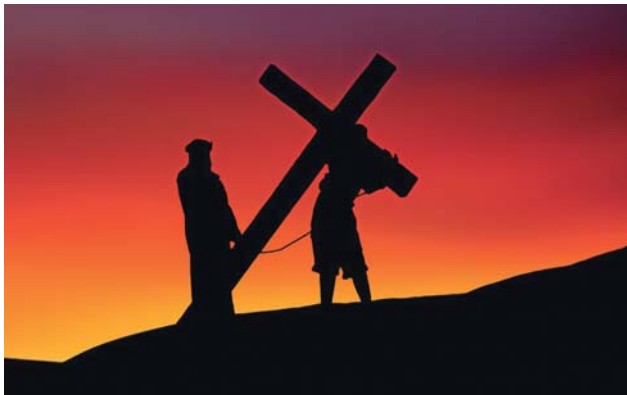
Langfredag

Nikodemus

*Jeg kom til deg om natten for å høre
ditt budskap, for jeg visste du var lærd.
Jeg ville spørre hva jeg måtte gjøre
for å få evig liv, for å bli fri!
Du møtte meg, og ordene du sa meg
var ord som måtte modnes i mitt sinn.
Jeg visste at jeg siden skulle tro deg:
at fødselen du nevnte, snart var min.*

*Nå står jeg her i mørket med de andre,
og rundt meg trekkes lodd om dine klær
for korsets vei var den du måtte vandre
for at vi skulle kjenne; du er nær.
Nå løfter vi deg ned, din kropp er mager
vi kjenner vi har døden i vår hånd.
Nå legges du i graven som de lager,
en kropp, helt uten pust og uten Ånd.*

*Jeg kom en gang i mørket for å unngå
at noen skulle se at det var meg.
Jeg fryktet at jeg skulle bli beryktet
som den som skiftet side, gikk til deg.
Nå vet jeg at den nye fødsel kommer
Ved korset finnes kilden til min tro:
I jordens mørke finnes det en sommer
der troens frukter senere skal gro.*

Påskedag

Våre føtter er så lette

*Våre føtter er så lette
for vi går med gledesbud
våre skritt blir ikke trette
på vår vandring fant vi Gud*

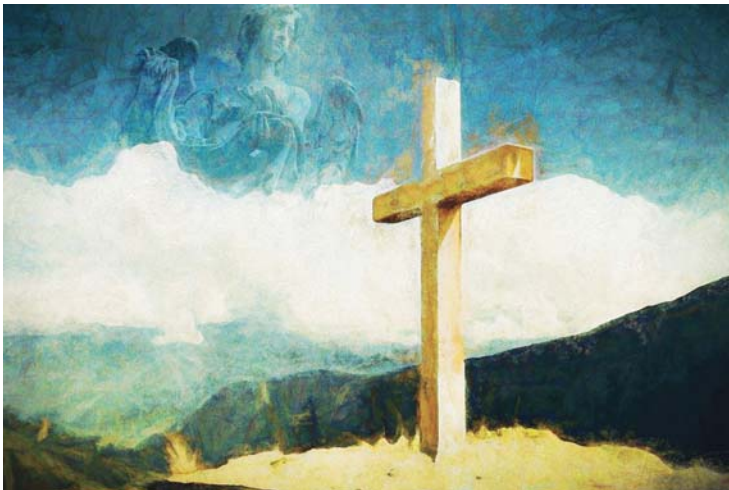
*Det var engler, det var morgen
det var sol og dugg på jorden
gleden fjernet stille sorgen
for på veien fant vi Gud*

*Og vi jublet og var redde
da vi løp fra graven bort
var det sant det som nå skjedde?
Det var under, det var Gud!*

*Vi fortalte det vi visste
at han lever her og nå
vi må ikke bli de siste
hele verden må se Gud!*

*Så fortell om det som skjedde
her i hagens morgenlys
vi var glade, vi var redde
for vi hadde jo sett Gud!*

*Og historien den vandrer
ut til nye folkeslag
troen skaper og forandrer
våre liv, vi har sett Gud!*

Andre påskedag

Emmausvandrerne

Bli hos oss, dagen heller, det er kveld!
Vår vei har vært så lang, vår smerte stor.
For han som var oss kjær, ja Kristus selv
er borte fra oss, og vi mangler ord!

I graven ble han lagt da han var død.
Det som ble spådd, det har nå altså hendt!
Vi går her helt alene i vår nød.
Vårt blikk er senket og mot jorden vendt.

Skjenk vin i glasset og bryt brødet av!
La håpet vokse frem langs veien vår!
La smerten vike, løftes i fra grav!
Skap glede på den veien som vi går.

Når brødet brytes, kjenner vi deg igjen!
Du gikk med oss på veien, du var nær.
Du sviktet ikke, du som er vår venn.
Vår vandring går med deg, nå er du her.

Tekst til alle påskedagene:
Marita Bjørke Ådland, sokneprest i Slemmestad og Nærnes.

Skjærtorsdag

Skjærtorsdag er torsdag i den stille uke før påske. Det er dagen før Jesus blir henrettet. Det er mye som skjer denne dagen. Det viktigste er at Jesus gjør sitt siste måltid til den første nattverden. «Skjær-» kommer av gammelnorsk «skira» som betyr ren-selse. Man regner med at dette henger sammen med at Jesus vasket føttene til disiplene før måltidet. Fra gammelt av var det skikk å gå til kirke denne dagen, og mange gikk til nattverd.

Men dagen har en gammeltestamentlig bakgrunn.

De usyrede brøds høytid

Påskan er jødernes viktigste høytid. Jesus var mange ganger i Jerusalem for å feire påske. Det kan være nyttig å kjenne til den gammeltestamentlige bakgrunnen for jødernes påskefeiring. Ordet «påske» kommer av et ord som betyr «å gå forbi». Påskemåltidet ble til den gang israelittene var slaver i Egypt. Gud ville straffe egypterne fordi de holdt israelittene, Guds folk, som slaver og undertrykket dem. Straffen var at alle førstefødte av egypterne skulle dø. Israelittene skulle spares, men da måtte de smøre blod fra lammet, som var slaktet til måltidet, på dørstolpene. Når Gud kom forbi ville han se hvor israelittene holdt til, og gå forbi og spare deres førstefødte. Måltidet som siden ble feiret, var til minne om at Gud gikk forbi og sparte israelittene, men ble også feiret til minne om at Gud var med israelittene på sin flukt fra Egypt, under ledelse av Moses. Utferden fra Egypt skjedde i all hast. Israelittene rakk ikke å gjøre seg

Artikkelforfatter Jan Olav Aarflot

ferdige til å dra. Brødet i baketrauene rakk de ikke å gjøre ferdig. Det var fortsatt usyret da de tok det med seg og flyktet i all hast. Det var nødens brød. Derfor ble dagene etter påske kalt «de usyrede brøds høytid».

Påskan

Beretningen om det som hendte med Jesus fra palmesøndag til og med påskedag, skjedde under feiringen av jødernes største høytid, til minne om det som skjedde i Egypt og utferden fra Egypt. Påskemåltidet var en viktig del av denne feiringen. På den første dagen i påskefeiringen kom familien sammen for å spise et måltid, slik det ble gjort i Egypt. Menyen var fastsatt mange hundre år tidligere: lam. Det var dette måltidet Jesus og disiplene var samlet til da Jesus innstiftet nattverden.

Skjærtorsdag

Det ble et underlig måltid. Før de spiste, gjorde Jesus det tjenerne ellers skulle gjøre: Han vasket føttene til disiplene. Det gjorde han for å vise hvordan de skulle være mot hverandre. De skulle hjelpe hverandre og gi hjelp til den som trengte det. Deretter sa han tydelig fra: «En av dere skal forråde meg». Disiplene ble lei seg. Ingen forstod at det kunne være en disippel som kunne forråde sin mester.

Mens de spiste, tok Jesus et brød fra bordet. Han takket Gud og ga til disiplene mens han sa: Ta dette og spis. Det er min kropp. Så tok han begeret med vin: Drikk alle av den. For dette er mitt blod. Jesus sa til disiplene at de skulle gjøre det på samme måte, når de seinere var samlet. Disiplene skulle dele brød og vin til minne om Jesus. Det var det første nattverdsmåltidet som fant sted på skjærtorsdag.

Brød og vin

I nattverden deler Jesus med deg hele sin frelse. Brød og vin. Ved «nådens bord», som vi også sier i kirkene våre. Og det tilføyes: Kom for alt er ferdig.

Fakta: Nattverd er et gammelt uttrykk for kveldsmat. I dag knyttes ordet nesten utelukkende til det kristne måltidet. I den aller tidligste kirken var gudstjenestene først og fremst måltider hvor de velstående sørget for at også de fattige i menigheten fikk spise – og på den måten ta del i gudstjenesten.

Nattverden av Juan de Juanes

Intet er nytt under solen?

Hvis man er så dum at man begynner en fortelling med «Da jeg var lita jente/gutt...», kan man være sikker på at noen himler med øynene og tenker «gammel skrulle». Jeg tar sjansen likevel, og deler med dere et glimt fra min barndom.

Jeg har et bilde på netthinna av bestefar. Han står i sjøbua si og hamrer på

spiker han har tatt ut av en planke. Han prøver å gjøre spikerne så rette at han kan bruke dem på nytt. Store spiker legges i en boks, mindre spiker i en annen. Planken legges i en haug som skal hjem i vedskjulet og bli opptenningsved.

Jeg ser ham skrått bakfra, fordi jeg står i sjøbudøra. Selv om det var sommer og lyst ute, var det ikke mye lys inne i sjøbua, vinduene var små og satt høyt oppe på veggen. Det luktet godt av tjære og gammelt tauverk. Fiskegarn hang ferdig gredd på veggen. En haug med hummertener sto stablet i en krok. Saltedunken med makrell til høstens tenefiske sto nokså midt på gulvet. På store spikre i veggen hang væler, garnkuler, hammer, sag, en rusten lå og mange ting som jeg ikke visste hva var.

Bestefar var en pen mann med mørkt, tykt, bølget hår og han var alltid solbrun i ansiktet. Om sommeren var han også brun på armene opp til oppbretten på flanellskjorta. Litt lut var han blitt etter mange års slit på sjøen. Jeg sto stille uten å forstyrre han, men enten tok jeg lyset fra ham, eller han ble vår at det var noen der, for nå snudde han seg og fikk se meg. Ansiktet hans sprakk opp i et stort smil. «Nei, er det ikke...». Han brukte aldri mitt egentlige navn, men et kjæle navn som jeg elsket, like mye som jeg likte å være på bua, men det var egentlig ikke lov for barn å være der.

Bestefar var aldri tom for arbeid. Var han ikke på sjøen og satte garn, dorget eller dro garn, var han kanskje på fraktoppdrag for badegjester, på sjøbua og holdt på med noe, eller flikket på båten sin.

Om vinteren lappet han garn. Garnet ble spent tvers over hele kjøkkenet, bundet fast i håndtaket på kjøkkendøra i den ene enden av kjøkkenet, og i en skapdør i den andre enden. Bestefar satt på en taburett midt på kjøkkengulvet og hadde hullet i garnet rett foran seg. Slik satt han tålmodig i time etter time og tredde, sydde og knøt nye garnmasker. Tråden han brukte var vundet opp på en liten trespole, en garnnål.

Garnnål i ek

Overallen han brukte hadde store lapper på knærne, og flanellskjorta var godt brukt. Når snippen ble for slitt, sprettet mormor den av og snudde den, før hun sydde den på igjen. Sko og støvler sålte han om selv på sjøbua.

Bestefar fisket all fisken han og mormor trengte. Da barna ble voksne og dannet egne familier, holdt han dem med fisk også når det var mulig. Når bestefar kom og satte fiskebøtta eller fiskekassa på kjøkkenbenken, var det mormor som tok over. Hun rensket og fileterte, stekte og kokte, malte opp fisk og stekte dusinvis av verdens beste fiskekaker. Utenfor kjøkkenvinduet sitt hadde hun en liten åker. Der grodde hun poteter, gulrøtter, persillerot og purre, ribs og solbær. En diger rabarbrarot sørget for rabarbrasuppe til makrellmiddagene. Mormor kunne karde og spinne også, men det hadde hun sluttet med før jeg kan huske, men hekle- og strikketøy hang alltid i hendene hennes, og utallige er de sengetepper, votter og sokker som hun har gitt bort gjennom årene.

I dag hadde de to vært hypermoderne. De spiste kun kortreist og økologisk mat.

De levde bærekraftig lenge før begrepet var oppfunnet. Det med gjenbruk er nemlig ikke noe nytt, det kunne min besteforeldregenerasjon alt om, alt som kunne brukes til noe ble tatt vare på, ingenting gikk til spille.

For å lære å leve bærekraftig bør vi kanskje se oss tilbake?

Mormor og bestefar hadde mange munnar å mette, og mye slitsomt arbeid i hverdagene sine. De levde sammen i mer enn 6 tiår, de var nøysomme, men ikke gjerrige. De delte alltid av sitt, og hadde mye omsorg og kjærlighet å gi. Hvis du gikk derfra uten å ta imot en kopp kaffe og en skive brød eller en vaffel, ble mormor oppriktig lei seg. Og hun hadde alltid noe å sende med, et glass med syltetøy, noen fiskekaker eller et par sokker.

Mitt inntrykk er at de to levde gode liv, sammen og i gudfryktighet. Jeg minnes begge med stor glede og takknemlighet.

God, bærekraftig vår.

Påkehilsen fra mormor.

Borg bispedømme

fyller 50 år i 2019

50 år er ingen høy alder. Borg er det nest yngste bispedømmet i Den norske kirke, men kirken har hatt en sentral rolle i bygder og byer i Østfold og Akershus gjennom tusen år. Kirkebygg, gudstjenester og aktiviteter har gjennom historien vist at **i kirken er ingen alene**. Slik er det fortsatt.

Tanken om å opprette et bispedømme i Østfold (*Smaalenenes amt*) ble lansert allerede på 1840-tallet. Det daværende Oslo bispedømme hadde hatt en veldig befolkningsvekst som gjorde det vanskelig for biskopen å føre godt tilsyn. For å bøte på dette ble det etter hvert skilt ut 4 nye bispedømmer fra Oslo Bispedømme:

1863	Agder
1863	Hamar
1948	Tunsberg
1968	Borg

På 1940-tallet, ble det vurdert å legge Østfold til det planlagte nye bispedømmet Tunsberg, men tanken ble forkastet. Fjorden, som i tusener av år hadde bundet folket sammen på begge sider av ”Folden”, ble nå vurdert som et geografisk hinder. Og årene gikk.

Ved lov av 10. mai 1968 og kongelig resolusjon 10. januar 1969 ble så Borg bispedømme etablert med virkning fra 1. april 1969.

Den 40 år gamle domprosten i Bergen, Per Lønning, hadde allerede 13. desember

1968 blitt utnevnt til biskop i det nye bispedømmet, og dermed var forberedelsene i full gang. Det ble en høyt prioritert oppgave å legge strategier for å skape et nytt kirkelig og administrativt sentrum i stiftsbyen Fredrikstad.

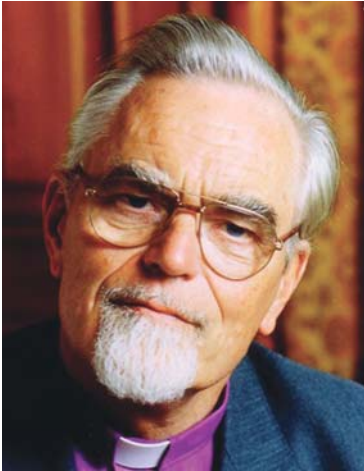
Det nye Borg bispedømme omfattet i 1968 ca. 370.000 innbyggere, 50 prestegjeld og 100 prester. Ved inngangen til jubileumsåret 2019 har Borg bispedømme 723.066 innbyggere, 494.355 medlemmer, 109 sokn og 122 presteårsverk.

Kilde: Arne Bugge Amundsen: «Borg bispedømme 25 år – et historisk-kritisk skissebrett», i «Vår faste Borg – Borg bispedømme 25 år», 1994.

Biskoper i Borg:

Per Lønning	(1969-1976)
Andreas Aarflot	(1976-1977)
Gunnar Lislrud	(1977-1990)
Even Fougner	(1990-1998)
Ole Christian M. Kvarme	(1998-2005)
Helga Haugland Byfuglien	(2005-2012)
Atle Sommerfeldt	(2012 –

50-årsjubileet gir en stor mulighet til å synliggjøre arbeidet som kirken driver i alle lokalsamfunn i bispedømmet vårt. Det vil i løpet av jubileumsåret bli markeringer både lokalt og i stiftsbyen Fredrikstad. Målet er at enda flere mennesker skal se og oppleve hvordan kirken skaper mer himmel på jord.

Per Lønning
Foto: Kyrka.no

Andreas Aarflot
Foto: Privat

Helga Byfuglien
Foto: Ragnar Bjørck

Atle Sommerfeldt
Foto: Ragnar Bjørck

Jubileumshelg i Fredrikstad 23. – 26. mai 2019

- Torsdag 23. mai Stiftsday
Fredag 24. mai Jubileumskonsert med Domkirkens kor i Domkirken
Fredag 24. mai Messe for verdighet i Domkirken
Lørdag 25. mai Ledersamling lørdag 25.mai
Søndag 26. mai Jubileumsgudstjeneste i Domkirken med påfølgende gjestebud i Domkirkeparken
Søndag 26. mai Hovland - konsert med Magnus Grønneberg i Domkirken

Etter pinse arrangeres Pilegrim i Borg, fra 11. – 14. juni 2019.

På denne nettsiden finner man mer info: www.kirken.no/borgjubileum

Johan Olaus Olsen – Papper'n

Ved kongelig resolusjon av 2. januar 1871 ble Johan Olaus Olsen fra Papper på Vesterøy tildelt Borgerdådsmedaljen i sølv. Overrekkelsen fant sted i Hvaler kirke den første søndagen i februar. Hederstegnet fikk han for to ganger å ha satt sitt eget liv i fare for å redde sjøfolk i nød. Selv fikk han ingen hjelp da han og søstersønnen hans forsvant på uforklarlig vis den 8. mai 1883.

Johan O. Olsen ble født på Papper den 10. mars 1829. Til å begynne med var han fisker, og han hadde losgutt-tjeneste som biinntekt. For å se seg litt om i verden, dro han til sjøs, men var for rastløs til å fortsette med dette yrket. Dessuten mente han at sjømannsykket var for lite krevende. Derfor dro han hjem, kjøpte seg en passende båt og begynte som los. Han ble etter hvert en kjent person, og gikk bare under navnet Papper'n.

Han trivdes ikke på landjorda, og det var ikke ofte en kunne treffe ham hjemme. I dagevis kunne han ligge ute på sjøen, sammen med losguttene. Noen ganger var de så langt unna Papper som i Øresund. Andre ganger «opererte» de et godt stykke vest for Skagen, tålmodig ventende på skuter som signaliserte etter los.

Rastløsheten forsvant fullstendig. Det var på sjøen Papper'n følte seg hjemme. Det var her han fant ro, både for kropp og sinn. Og så snart ei skute steg opp over horisonten, våknet konkurranseinstinktet hos ham. Det var om å gjøre

Johan Olaus Olsen

å komme først til den skuta som signaliserte etter los. Han var ikke alene los i Kristianiafjorden, eller hvor han enn befant seg. Konkurrerende kjentmenn var det flust av, både på øst- og vestsiden av fjorden. Hans argeste konkurrent var den legendariske Ulabrand. Papper'n vant mang en kappseilas mot ham, og fikk som premie å lose skuta fram til bestemmelsesstedet.

En vinter befant Johan Olsen og losguttene seg i Lauersvelgen. De så ei skute som blusset etter los. Det var mørkt og det snødde. Skipperen på skuta så ikke at losen kom mot ham, og fortsatte mot Fredrikstad. Losen seilte

det han og båten kunne makte, for å nå skuta igjen. Plutselig ble kursen skiftet, denne gangen ut i Kristianiafjorden igjen. De hadde kurs mot Søsterøyene, men der hadde drivisen etter hvert gjort det vanskelig å manøvrere. Til slutt var det ikke mulig å komme videre. Skuta lå fast i noe som kunne minne om pakkis. Skipperen funderte på hvordan det skulle kunne la seg gjøre å komme fram til bestemmelsesstedet. Mens han sto på dekket og funderte sammen med styrmannen, kom det plutselig en stor, skjeggpydet mann over rekka. Den nyankomne skjønnte fort at skuteskipperen ikke forsto hva dette skulle bety. Papper'n presenterte seg som los, og fikk da en overhøvling han sent glemte. Skutas fører ville nemlig vite hvorfor han kom så sent. Losen måtte jo forstå at de satt fast, og at dette kunne være farlig både for båt og mannskap. Losen var av en rolig natur, og beklaget at han ikke hadde kunnet komme før. Han hadde gjort det som var mulig for å nå skuta igjen. Men nå sto han her og

forsikret den frustrerte skipperen om at han skulle lose dem trygt fram til Fredrikstad. Uten å si noe mer, tok Papper'n en lanterne med seg fram i baugen. Han ga ordre om at rormannen skulle manøvrere etter hans anvisninger. Skuta satt fullstendig fast i isen, men på et nærmest mirakuløst vis klarte losen å dreie baugen slik at de slapp ut av fangenskapet. Isen måtte gi tapt, og skuta var snart i siget. De krysset opp mot vinden, og etter en times seilas, ga Papper'n ordre om å kaste anker. Skipperen var sterkt i tvil om hva han skulle gjøre, men bestemte seg til slutt for å gjøre som losen sa. Grunnen til tvilen var at han ikke visste hvor de var. Men da det lysnet av dag og snøværet ga seg, kunne alle se at de befant seg trygt på Akerøybukta. Først nå kunne den barske losen tenke litt på seg selv. Han gikk inn i kahytten akterut, tok av seg støvlene og tømte dem for vann.

Noen dager etter denne hendelsen, oppdaget Papper'n to skuter vest for

Fra farvannet vest for Vesterøy med Vauerbrotta i forkant

Struten. Begge blusset etter los. Han gjorde seg klar til å seile ut til dem, men han kunne ikke bruke båten. Isen hadde blitt altfor tjukk til å kunne forseres. Men hjelpe dem, skulle han. Han hadde en liten sjekte, og den fikk han opp på isen. Først dro han den så langt som mulig etter seg. Etter en stund kom han ut i klart vann. Han fortsatte da med å stake seg fram mellom isflakene. Dette var et møysommelig og tidkrevende arbeid, men han ga ikke opp. Til sin store skuffelse, oppdaget han at begge skutene ga opp håpet om å få los. De seilte da østover. Papper'n trakk da den konklusjonen at de muligens ville prøve seg opp Løperen.

Dermed snudde han og losguttet ferden og dro mot land igjen. Ulykksalig kantret sjekten i klart vann noen timeter fra land. Han beordret losguttet til å komme seg på land. Selv skulle han forsøke å få farkosten på rett kjøll igjen. Sjekten representerte en stor verdi for ham, så den måtte reddes. Kaldt som det var i vannet, var det en temmelig forfrossen los som endelig kom seg på land. Vel hjemmet i huset sitt, måtte han masseres i timevis før kroppen igjen begynte å fungere riktig. Han var redd for at denne hendelsen skulle være et punktum for hans karriere som los.

Neste morgen gikk Johan Olsen opp til den faste utkikksplassen litt vest for huset. Han var litt skjelven i knærne, har han fortalt. Men skjelvingen forsvant da han så de samme to skutene igjen liggende ved Struten. De hadde ikke klart å forserer Løperen, og lå nå og ventet på en los som kunne hjelpe dem inn til Kristiania. Denne gangen var ikke

Papper'n alene om byttet. Det var flere som meldte seg på i konkurransen om å nå først fram. Men han fikk en ide. Seil ble satt på sjekten, og dermed for han bortover isen mot skutene. Han kom først fram takket være den noe originale farkosten, en kombinasjon av kjelke og sjekte. Og ikke lenge etter var begge skutene på vei, ikke mot Kristiania, men med Fredrikstad som mål.

En mørk høstkveld lå Johan Olsen med losbåten utenfor Homlungens fyr. Det blåste en liten sørlig storm. Da de krysset opp mot vinden, fikk de øye på ei skute som blusset etter assistanse. Etter retningen å dømme befant den seg et stykke øst for Torbjørnskjær. Havområdet der er ikke å spøke med, selv i godt vær. Og nå i denne kraftige vinden, forsto Papper'n at det gjaldt å komme til unnsetning raskeste mulig. Han seilte det han trodde losbåten tålte, for etter hans oppfatning gjaldt det minutter før en katastrofe kunne inntreffe. Etter en tids seilas, skjønte han at skuta var på vei inn mot brottene ved Heia. Han nådde fram til den, men akkurat idet han skulle komme seg om bord, kom det en brottsjø som slengte ham mot karmen i styreluka. All luft ble slått ut av ham, og for et øyeblikk mistet han pusten totalt. Raskt fikk han samlet seg, og fikk kontroll over losbåten. Og snart var han ombord i skuta. Det var faktisk i siste liten, for det var ikke mange meterne igjen til nærmest tørt land. Takket være godt sjømannskap fra losens side, kom skuta velberget inn til Fredrikstad.

Senere samme dag, var friskusen fra Papper igjen på sjøen. Denne gangen

skulle han lose en dampbåt til Drøbak. Først nå merket han hvor vondt det gjorde hver gang han trakk pusten. Smertene bare økte, men like fullt sto han på brua til de var vel fortøyd ved kaia. Han hadde hatt losbåten på slep, for losguttene hadde blitt igjen hjemme. Ombord i losbåten igjen satte han kursen mot Fredrikstad, oppsøkte lege og fikk beskjed om tre brukne ribben. Legen ga ham streng formaning om å holde seg i absolutt ro i minst tre uker. Dette var ikke søt musikk i Papper's ører, men smertene var så intense at han ikke hadde noe annet valg enn å holde seg på land.

Foruten losing deltok Johan Olsen i flere redningsaksjoner der det var snakk om enkeltmennesker. Det var mange som kunne takke ham for at de fremdeles befant seg i de levendes rekke. En av dem var en skomaker fra Fredrikstad. En vinterdag hadde han gått ut på isen for å fiske. Mens han sto nesten ute ved en av Søsterøyene, begynte isen å gå opp. Den stakkars skomakeren sto på et stort flak som drev av gårde. Den spesielle farkosten strandet på Søndre Søster, og skomakeren klarte å komme seg i land.

Dagen etter kom det folk til Vesterøy og spurte om noen hadde sett den uheldige isfiskeren. Det var først da de kom til Papper, og traff på Johan Olsen som tok med seg kikkerten sin opp til utkikksplassen, at positive ting begynte å skje. Han mente nemlig at han kunne se noe som beveget seg ute på Søndre Søster. Men sikker var han ikke. Ikke noe skulle være uprøvd, mente han. Derfor tok han med en av sønnene sine i den før omtalte sjekten. I fellesskap kavet de seg utover.

Hjemmet på Papper

Noen ganger måtte de dra farkosten på isen, for så å padle og stake seg fram i klart vann. Fram kom de omsider. De fikk høre en svak jamring fra den stakkars skomakeren, som var mer død enn levende. Han var fullstendig stivfrossen, og måtte bæres ned i sjekten. Den lille båten de benyttet, ble noe ødelagt under den strabasiøse ferden. Heldigvis kom de seg trygt tilbake til Papper.

En annen redningsaksjon han var med på, var nok mer dramatisk enn denne med skomakeren. Tidlig en morgen fikk Papper'n og mange med ham beskjed om at ei skute hadde grunnstøtt på Vaugerbrotta. Mange båter satte kursen mot ulykkesstedet, blant dem Papper'n selvfølgelig. Den tidligere omtalte sjekten hadde han på slep etter losbåten. Skutemannskapet var stort sett reddet, men fire av dem prøvde å nå land i en liten lettboat. Uheldigvis drev lettbooten rett inn i brottene. Det ble kastet tau ut mot dem i lettbooten, men de bare drev av. Etter en del forsøk fikk de tak i tauet. Tre av dem ble tatt opp av en av redningsbåtene, men den fjerde hadde satt seg fast under en tofte. Dermed var han på rask vei mot den sikre undergang. Det sto om minutter før lettbooten ville bli til pinneved. Det var da Johan Olsen tok den store beslutningen. Han hoppet

ut i sjekten sin og beordret losgutten å bli med ham. Plutselig var de to, onkel og nevø, midt ute i den forferdelige malstrømmen. På uforklarlig vis klarte disse to å fravriste selveste Rasmus et bytte. Å få Rasmus ombord betød gjerne å få en brottsjø inn i båten.

Mange var det nok som lurte på om Papper'n ikke eide nerver. Han viste sjelden eller aldri følelsene sine, og kunne nok virke som en person med stålnerver. Han innrømte, riktignok sjelden, at han var redd noen ganger under de ulike episodene han var med på. Nervene kjente han før aksjonen startet, men når han gjorde jobben, ble han kald. Mest redd var han under en redningsaksjon ved Missingene. Han og losgutten kom forbi med losbåten. De oppdaget at noen signaliserte fra den høyeste toppen. Sjøen var altfor grov til at de kunne seile inn i Missinghavna. Derfor ble de liggende utenfor å krysse i mer enn en time. De måtte i fellesskap finne ut hvordan de skulle kunne klare å utføre denne vanskelige redningsaksjonen. Han gjorde mange forsøk på å kaste en line til de skipbrudne. Omsider var det en av dem som fikk tak i lina. Den ble festet i en sten og til masta på losbåten. På en uforklarlig måte klarte Papper'n å holde båten opp mot vinden.

Slik ble lina hele tiden holdt stram. En etter en ble de våte og forfrosne stakkarene halt over til losbåten. Da sistemann var i sikkerhet, ble lina kappet. Kursen ble satt mot Fredrikstad, hvor varme og tørre klær ble utdelt. Johan Olsen fortalte at dette var noe av det største han hadde vært med på. Og det sier vel ikke lite.

Alle som kjente Papper'n, var av den oppfatning at han var udødelig. I hvert fall mente de at sjøen ikke kunne ta knekken på ham, men der tok de skammelig feil. Det går en nemesis gjennom livet, noe Olsens familie smertelig fikk erfare. På formiddagen 8. mai 1883 dro Johan Olaus Olsen for siste gang ut fra brygga på Papper. Han og nevøen, Ole Gotfred Edvin Andersen, skulle bare ut på en liten tur for å se etter skuter som trengte los. De skulle være tilbake igjen før det ble mørkt denne maikvelden.

Men et eller annet skjedde med dem, ingen vet hva. Johan Olaus Papper'n Olsen og hans 27-årige nevø fant sine graver i det elementet de så ofte hadde trosset, men som denne maidagen ble for sterk for dem.

Tronn Bankerød

Utkikt over fjorden fra utkiksplassen

Glimt fra floraen på Hvaler

Bittergrønn (*Chimaphila umbellata* L.)

Tekst: Einar Morland. Bilde: Egil Michaelsen (www.markblomster.com)

Bittergrønn er en sjelden plante i Norge. Den vokser spredt på Sør-Østlandet og nord til Toten, men den blir stadig sjeldnere å se. På Hvaler finnes den i hvert fall på tre av de store øyene, og kanskje flere steder også? I Østfold er det nå færre enn 20 kjente voksesteder for denne raringen og i hele Norge kanskje ikke mer enn 30. De vakre eviggrønne bladrosettene går gjerne i ett med bladene av tyttebær og melbær, men når bittergrønn blomstrer i juli er den lettere å få øye på. Du må til skogs for å finne den, og helst i tørr gammel barskog. Moderne skogdrift får skylden for at bittergrønn trives stadig dårligere i skogene våre.

Bittergrønn blir fra 10 til 30 cm høy, og i juli kommer blomster i en klase i toppen av en bladløs stengel. Planten er flerårig, som alle vintergrønne planter i Norge.

Navnet sitt bærer den med rette: Hvis du skulle finne på å tygge lenge på et blad, utsettes munnen din for bitterstoffet hydrokinin, og det er temmelig ubehagelig. Planten er brukt både i folkemedisinen og i skolemedisinen i andre land. I Norge har den ikke vært kjent som medisinsplante fordi den er så sjelden.

På Hvaler finner vi ellers flere av de nære slektningene til bittergrønn: legevintergrønn, klokkevintergrønn, nikkevintergrønn, perlevintergrønn, furuvintergrønn og olavsstake.

Bittergrønn er i ferd med å bli så sjelden at den nå er kommet med på den såkalte rødlisten over sterkt truede plantearter i Norge. Vi får trø varsomt utenfor stiene i skogen!

Håpets katedral vekker begeistring

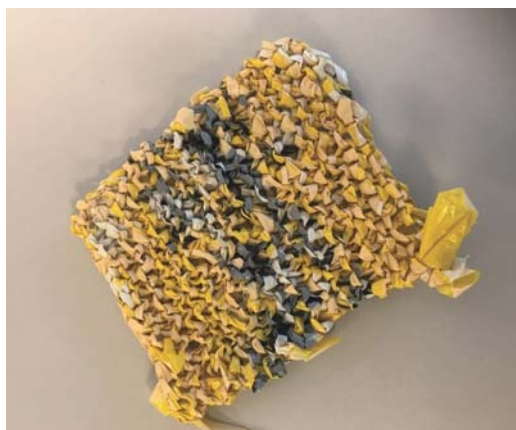
2 millioner fra Sparebankstiftelsen DNB til Håpets katedral

Frivillige, nevenyttige og andre miljø-engasjerte, har siden i fjor høst lagt ned 1200 dugnadstimer på ”katedralverftet” på Isegran. Onsdag 13. februar ble imidlertid en spesiell dag da Sparebankstiftelsen DNB kom på besøk, medbringende en gavesjekk på 2 millioner kroner! Dette er andre gang Stiftelsen gir en betydelig gave til prosjektet – i fjor var støtten på 1 million kroner. Årets gave setter fart på prambyggeriet!

Det er tydelig at engasjementet mot for-søpling av havet vekker oppmerksomhet, og altså ikke bare blant de nevenyttige. Det er imidlertid mye å gjøre – for alle som kan og vil. Så, til alle som ønsker å være med – her følger et klipp fra nettet (www.håpetskatedral.no), hvor det er mye informasjon å finne.

Dugnadsgjengen på Isegran ønsker flere velkommen denne våren

Slik kan en plastpose bli...

” **Sammen skal vi reise Håpets katedral i kjærlighet til havet.**

Bli med og bygg Håpets katedral på Isegran. Hver uke i perioden mars til og med juni kan du delta i byggingen på Isegran. Først bygger vi pram, deretter skal vi reise en katedral med plast fra havet i taket. Du kan komme alene eller i en gruppe (klasse, forening, vennegjeng, kollegaer). Ta kontakt med oss for å gjøre en avtale.

Bli frivillig. I dette prosjektet trenger vi folk som kan bygge, eller bake kaker og lage mat til dugnadsgjengen. Vi trenger hjelp til å oversette informasjon til engelsk

som skal legges ut på hjemmesiden. Vi trenger hjelp til å spre informasjon og lage kule saker på sosiale medier.

Gi penger. Dette er et ambisiøst prosjekt og vi trenger all støtte vi kan få. Du kan bruke VIPPS 530228 (bruk «vipps og betal» funksjonen). Du kan lage din egen kampanje på BIDRA.NO eller du kan bruke f.eks. Facebook til å lage egne innsamlingsaksjoner for Håpets katedral.

Bli samarbeidspartner. Vi har utviklet et eget sponsorprogram hvor vi inviterer bredt til å bli med som partner i prosjektet. For mer informasjon, se våre hjemmesider, eller kontakt daglig leder Solveig Egeland +47 41512518.

Rydd en strand. Avfallet tar du med hjem, eller du kan bruke den ordningen som finnes der du bor. Flere strender har sekker fra Kystlotteriet som kan benyttes. Om du bor i Fredrikstad, og du finner en fiskekasse, vil vi gjerne ha den levert til byggeplassen på Isegran.

Er du av den kreative og fingernemme typen? Da kan du gjerne strikke eller hekle en lapp av plastavfall som poser eller tau,

Skoleelever fra Kråkerøy ungdomsskole på vinterbesøk. Til våren kommer de tilbake for å være med på workshop

Blant seilskuter og sjøbuer har Håpets katedral etablert byggeplass. Bak skimtes Bispegården på Cicignon

og sende inn til Håpets katedral (Håpets katedral AS, Phønixbrygga 3, 1606 Fredrikstad).

Lappene skal inngå i et større kunstverk inne i katedralen.

Strikk en lapp: bruk pinne nr. 5.5 eller brukte sushipinner. Hvis du bruker poser (mykplast) klipper du strimler på ca. 3 cm. Legg opp 16 masker og strikk til lappen er ca. 10-12 cm lang. Fell av og send inn.

Hekle en rund eller firkantet lapp. Bruk luftmasker og hekle rundt og rundt til lappen måler ca. 10-12 cm i diameter. Du kan også hekle en firkantet lapp med stavmasker. Lappen bør måle ca. 12x12 cm.

Ellers er prosjektleder Anne Skauen treffbar slik: anne@hopecathedral.no +4795912552 www.hापetskatedral.no Fredag 28. juni er nok en viktig dato – Sjøsetting av Håpets pram – *underverket* som katedralen skal bygges på.

Ring eller send epost til Anne Skauen, så får du tilsendt hvert månedsbrev fremover.

dag@plau.no

Fiske på Hvaler

Av Madelen Aleksandersen, Utgårdskilen, Vesterøy

Fiske har alltid vært en viktig del av Hvaler og kommer alltid til å være en betydelig verdiskaper for vårt lokalsamfunn. Fiske er den største primærnæringen vi har på Hvaler i dag, og jeg vet dette er en ting vi her ute er veldig stolte av. Langt tilbake i tid så var fiske det yrket de fleste mannfolka på Hvaler hadde, forfedrene til de fleste unge på Hvaler har drevet med fiske. Ofte så har fiskeryrket gått i arv, og sønn etter sønn har lagt ut på havet. Det begynner å bli en god stund siden antallet med fiskere begynte å minke, i 1990 var 8% av 1 452 yrkesaktive på Hvaler fiskere. I dag er det fortsatt ikke så mange unge som utdanner seg til å bli fisker, men den siste tiden så har antallet unge fiskere gått opp, og fremtiden for dette tradisjonsrike yrket på Hvaler ser lysere ut enn før.

Hardt og spennende yrke

Fiske er kjent for å være et tøft yrke som krever at man har god helse og at man er villig til å gi innsats for eget arbeid. Utgårdskilen er området der mangfoldet med dyktige fiskere og store fiskebåter holder til. Dagene til disse fiskerne er mange og lange, de fleste starter dagen sin allerede i 3-4 tiden på natten og kommer ikke hjem før i seks tiden kvelden etter. Sann holder de på helt fra søndag kveld til torsdag kveld; da har de gjort seg ferdige og har forhåpentligvis dratt inn en del kroner den uka også.

Det er jo kjent at fiskerne har lange dager, men de synes selv dette bare er positivt, og det er jo nettopp jobben som får familiene til å gå rundt. Fiskerne drar ut på jobb nesten uansett vær og årstid.

Fiskeflåten i havn. Fra Utgårdskilen. Foto: Walter Schöffthaler

Flotte fiskebåter fra Hvaler

Bak alle de suksessfulle fiskerne på Hvaler er det en dyr fiskebåt som trenger å bli vedlikeholdt og fikset jevnlig, i og med at det harde yrket sliter på båtene. Hvis du er ute og sykler i havnebyen Skagen på Jylland en flott sommerdag, trenger du ikke lete lenge etter båter fra lille Hvaler som er på slipp. Det er her de fleste drar når ting trenger å fikses eller ordnes. De fleste nye båtene fiskerne fra Hvaler investerer i, er nemlig fra Danmark.

Trenger enda flere unge

Jeg skrev tidligere at man den siste tiden har sett flere unge gutter interessere seg for fiske og som har investert masse penger i nye flotte båter.

Yrket er hardt og trenger de unge spreke kroppene, mener de eldre fiskerne som har holdt på i mange år selv. Fiskerne har jo selv vært redde for fremtiden til fiske på Hvaler i tider da det ikke var mye unggutter som ble rekruttert til fisket. De eldre fiskerne begynte å dra på åra, og de skulle snart gå av med pensjon.

Men hvorfor har ikke fiske vært så populært blant unge før nå? Jeg tror det er fordi utdannelsestilbudene for det er lite synlige og blir framstilt kjedelig. Jeg tror unge trenger mye mer kunnskap om hvilket spennende og positivt yrke det faktisk er.

De få unge guttene i Utgårdskilen som har valgt å satse, er storforneuede og vil oppfordre alle unggutter til å gjøre det samme.

*Tom Aleksandersen koker reker.
Foto: Kent Inge Olsen*

Hvor er jentene?

Dette med å få flere unge gutter til å fiske er en veldig relevant og stor diskusjon, men hvor er jentene i denne bransjen? Ungjenter som fisker på Hvaler ligger rundt 0%, og dette er ikke noe jeg synes er så veldig rart, men jeg synes absolutt jenter også burde tenke på fiskeryrket. Grunnene til at ikke så mange jenter fiskeryrket må vel være tradisjon, at det er upopulært og at det blir sett på som et veldig mannlig yrke. Jeg tror vi skal langt fram i tid før jenter begynner å fiske, men det er noe jeg i alle fall håper at blir noe av. Jeg selv kunne absolutt tenke meg å jobbe på fiskebåt om en del år! Og jeg synes at vi jenter ikke burde være redde for å bryte kjønnsrollene og ta på oss en del «mannfolkarbeid». Det er da massevis av jenter der ute som ikke er redde for å få møkk på henda.

Jeg håper fiskebransjen kommer til å holde seg på topp, og at kulturskatten vår, fiske, alltid komme til å være et viktig tema på Hvaler. Mest av alt håper jeg at mange flere unge begynner å fiske, ikke minst unge jenter.

Unike bilder fra 70- tallets Hvaler

Fotograf Kjell Vassdal

Kjell Vassdal er intet mindre enn en internasjonalt anerkjent fotograf og filmfotograf med røtter i Fredrikstad og på Hvaler.

Siden 1976 har han jobbet som filmfotograf både i Norge og mange andre land. Han har fotografert over 30 spillefilmer, 350 reklamefilmer, mange kortfilmer og noen TV-serier.

For tiden er han også hovedlærer i filmfotograffaget på Den norske filmskolen i Lillehammer.

Kjell er født i 1955 i Fredrikstad, og flyttet sammen med familien sin til Skjærhalden i 1968- 13 år gammel. Her begynte han på den nystartede ungdomsskolen på Floren. Allerede da var Kjell interessert i det visuelle, kunstneriske uttrykket, han ville bli kunstmaler.

Kort tid etter at Kjell flyttet til Hvaler, ble han veldig interessert i film og fotografering. Som 16- åring kjøpte han inn avansert og flott utstyr som super8 filmkamera, redigeringsutstyr, fremviser, speilreflekskamera, mørkeromsutstyr og

Hans Petter Pettersens forretning på Skjærhalden

begynte å fremkalle film selv og kopiere bilder.

I 1971 var det tid for gymnaset, som det het. Det var båt- og fergeforbindelse til Kirkeøy som gjaldt, og det ble for tungvint å bo på Skjærhalden, så Kjell måtte som ungdommer den gang, flytte på hybel i Fredrikstad. Allerede da hadde han bestemt seg for å bli filmfotograf, og jobbet målbevisst.

Sommeren 1972, 17 år gammel, fikk han litt penger fra Hvaler kommune for å ta bilder til bygdeboka som var under utvikling. I løper av den sommeren og et par år til reiste han rundt, først og fremst på de østre øyene og tok mange hundre bilder av hus, steder og ikke minst av folk han traff på underveis.

Lite visste han da, at dette «sommerjobb-arbeidet» skulle legge grunnlaget for hans videre karriere.

Bildene fra Hvaler ble liggende i ringpermer inntil i fjor sommer, da han begynte å skanne negativer og jobbe med bildene. Målet er å få ferdig ca. 200 bilder til en stor utstilling på Hvaler. Han ønsker også å produsere en bok med et utvalg av bildene og historiene bak dem. Men det er et kostbart prosjekt, så i mellomtiden ønsker han å skape interesse for bildene og gjerne selge kopier til interesserte. Bildene kan kopieres i alle størrelser og skrives ut profesjonelt på syrefast fotopapir. Gå inn på www.kjellvassdalfoto.no for å se flere bilder.

Barbro Th.

Karl Kristiansen, Korshavn

Ester og Arnold Lauer

Møteplassen

Hver onsdag er det vafler og kaffe på Kirkens hus. For da Kiwi-kaféen lukket dørene i fjor høst, forsvant et samlingspunkt hvor mange var blitt vant til å treffes og løse verdensproblemer...

En som har øye for slike utfordringer er Kristin Seljebakken, og hun lanserte tanken om å lage en møteplass på Kirkens hus – og Grethe prest fant ledige dager.

Hver onsdag fra kl. 11 til 14 er det åpent for de som ønsker å møte andre og slå av en prat over en kopp kaffe og nystekte vafler – akkurat som «på Kjerka» rundt omkring i verden.

Det er gledelig oppmøte – det har faktisk vært opptil 20 innom på en dag.

Så – hver onsdag er du velkommen til Møteplassen – god kaffe og nystekte vafler står på menyen.

dag@plau.no

Et lite utvalg av de mange gjestene som møter opp for kaffe og vafler. Foto: Terje Moen

Ildsjel Kristin Seljebakken. Foto: Terje Moen

Bruk er det beste vern

Så er kulturutvalget kommet til sitt avsluttende år – til høsten er det kirkevalg og det kommer ”nye koster”, – sikkert til det beste for menighetens videre utvikling. Blant utfordringene som vil møte de nyvalgte, er arbeidet med å øke betydningen av kirken for folk, og å ta vare på landets kirkebygg; vår alles kulturelle forankring.

Som følge av den nye kirkeordningen, er det nødvendig å få på plass ny lovgivning, og for tiden pågår et arbeide med å ruste opp kulturvernet, igangsatt av Kirkerådet. En kirkelig kulturavstrategi skal vedtas på Kirkemøtet i 2021.

” **Målsettingen med arbeidet vil være å bidra til å gjøre den rike kulturarven til et aktivum for kirken.**

Tidligere riksantikvar Jørn Holme har, på spørsmål om fredede kirker, uttalt at ”*bruk er det beste vern.*” Kirkens bruk som arena for konserter og andre kunstuttrykk må være midt i blinken – kulturarven gjøres virkelig til et aktivum for kirken.

Siden Tore prest for mer enn 25 år siden inviterte til Kulturuka på Hvaler, faktisk hver dag i en sommeruke i juli, har menigheten hatt et kulturtilbud – om ikke så intenst som i Tores dager, da. Det har vært arrangementer med kjente kunstnere – lokale og nasjonale – og

*Eksempel på riktig bruk
– og Magnolia kommer tilbake 29. juni*

sesongen er utvidet fra en hektisk uke, til nesten hele året. Så kulturutvalget opplever seg som ”absolutt innafor” ved å invitere til opplevelser i kirkene, og derved tar vare på verdiene ved hyppig bruk, nettopp slik Jørn Holme har anbefalt!

Vi har mange glade minner fra vår periode, f.eks. siste sommers suksess i Spjærøy kirke med Egners Hakkebakkeskogen – og Ole Paus’ juleforestilling i Hvaler kirke – om vi skal nevne noe. Det har vært stor stas å ha konserter i kirkene som fritidsengasjement, og mer skal det bli – både stas og konserter, for til neste påske vil Hvaler kirkes nye orgel være på plass! Arbeidet med dette starter til høsten, og stor takk til kommunens politikere som har fattet vedtak om fullfinansiering. Det er ikke alle orgelutskiftninger som skjer slik! Når både riksantikvaren og politikerne er på lag, må det bli spennende å være kulturinteressert!

dag@plau.no

Menighetsrådet melder:

På Hvaler skal vi **velge nytt menighetsråd** samtidig med at det velges nytt kommunestyre 9. september 2019.

Kirkevalget 2019

Nominasjonskomitéen for vårt eget menighetsråd er nå utpekt, og medlemmene er allerede i gang med sitt arbeid. Vi skal også være med og velge representanter til **Borg Bispedømmeråd** og dermed også til **Kirkemøtet** som er Den norske kirkes ”Storting”. Det var mange som spådde stor kirkestrid i Norge etter forrige valg til Kirkemøtet, men det har vist seg at klokskap og godhet for den norske kirke har fått mange iltre debattanter til å besinne seg. Det er fint at mennesker som er uenige kan klare å leve med ulike syn på saker og ting.

Tidligere har vi meldt at det synlige treverket på **det nye orgelet i Hvaler kirke** vil bli i vokset lys eik, under forutsetning av Riksantikvarens godkjenning. Den har vi nå fått:

” **Riksantikvaren kan med dette godkjenne utførelsen i lasert eik, som er orgelkomitéens og menighetens foretrukne alternativ. Vi ønsker dere lykke til med et flott orgelprosjekt!**

Bibelen til alle

I forbindelse med prosjektet **Bibel til alle i Østfold** arrangerer menigheten flere **bibelkvelder** våren 2019. Det har vært godt oppmøte på de første møtene. Til den første bibelkvelden hadde vi besøk utenfra av prest og salmedikter Eyvind Skeie. Til resten av vårens samlinger er det bibelkyndige som bor på Hvaler (eller med tilknytning til Hvaler) som tar ansvar for disse kveldene: Grethe Hummel, Jan Olav Aarflot, Tore Einar Thorkildsen, Frode Granerud, Steinar Ekvik og Ole Utaker. Vi er takknemlige for at de er villige til å dele av sin kunnskap og erfaring!

Fra 2019 ønsket ikke lenger Fredrikstad kirkelige fellesråd å føre **regnskap for Hvaler sokn**. Vi har derfor innledet et samarbeid med KNIF Regnskap AS, og vi får hjelp i en overgangsperiode av regnskapsfører Lisbeth Svendsen, som også er medlem i Hvaler menighetsråd.

Arbeidet med **nye brudestoler til Hvaler kirke** går stadig fremover, og vår tidligere kirkeverge Ingrid Dean tar

Lars Tangedal

Marianne Haugholt

Marius Sørlie Eriksen

ansvar for fremdriften. Trearbeidet i lys eik er ferdig utført, og nå er gyllenlærkunstneren Turid Alstad Hop i sving med lærarbeidet til brudestolene.

Vår kirketjener **Marianne Haugholt har sagt opp sin stilling** ved permisjonens utløp i november 2018. Vi er takknemlige for de årene Marianne har arbeidet hos oss, og vi ønsker henne alt godt for årene fremover. Ny kirketjener kan være på plass i løpet av kort tid. Vår trosopplærer **Marius Sørlie Eriksen har innlevert sin oppsigelse** i februar 2019. Han fortsetter i jobb hos oss til etter vårens konfirmasjonsgudstjenester. Vi takker Marius for hans innsats i menigheten vår, og ønsker ham lykke til i sin nye jobb.

Vi har også mottatt **oppsigelse** fra vår kirkeverge og daglige leder **Lars Tangedal**. Han har tatt imot stilling som sokneprest i Hareid sokn på Sunnmøre.

Tiltredelsen der blir før sommerferien. Vi ønsker Lars lykke til i sitt nye arbeid, og vi forstår jo at det er prest han er! Med stor forventning lyser vi ut stillingene som blir ledige. Det er realistisk at vi får besatt de to stillingene som daglig leder og trosopplærer i løpet av ettersommeren.

Ingrid Dean har sagt seg villig til å **fungere som daglig leder** i en overgangsperiode, om det skulle bli behov for dette. Det er veldig betryggende, og vi regner med å komme oss greit gjennom perioden med store utskiftinger i staben.

Einar Morland

Adam fra Vesterøy

Adam Olsen er en ung mann, eller kanskje en ung gutt er mer beskrivende. Adam er 17 år gammel og har vokst opp og bodd på Vesterøy helt til for 1,5 år siden. Da flyttet han til London sammen med broren sin Noah og moren sin Linda Olsen.

Vi treffer Adam hos mormor Jorun Olsen som bor i Bekkevika, og vi avbryter midt i et måltid med ferske reker og kreps, men familien Olsen bedyrer at det gjør ingenting, og tar smilende imot oss.

Ferske reker er noe av det som Adam forteller at han savner i London.

Adam forteller at det ikke var helt enkelt å flytte fra lille Hvaler hvor «alle kjenner alle» og det føles veldig trygt. Først og fremst var det litt rart å si farvel til familie og alle venner.

- Er det trygt å gå ute der?

- Ja, da. Man hører jo om alt det som skjer og at man må være forsiktig ute og sånn, men jeg bor litt utenfor selve London og føler meg trygg.

Adam tenkte at det ikke ville bli noen problemer med språket og at engelsken hans var bra. Der tok han nok litt feil, det var skummelt å snakke med de engelske ungdommene til å begynne med. Han måtte tenke og konsentrere seg mye for å delta i samtaler.

- Nå går det mye bedre, jeg drømmer til og med på engelsk, forteller Adam med en liten latter.

- Da jeg kom til London, eller egentlig bor vi litt utenfor, var jeg først litt usikker og forvirret og tenkte veldig på hvordan jeg skulle få venner her, men det ble ikke noe problem. Da jeg begynte på skolen fant jeg venner med en gang. Det var ikke vanskelig å bli kjent med noen her. På skolen min er det ca. 1500 elever. Da blir det jo mange forskjellige mennesker med ulike interesser, og jeg fant fort noen som hadde samme interesser som meg, forteller Adam.

Interessene til Adam er innenfor scenekunst, sang og musikk.

- I Norge har jeg vært med i tre ulike teatergrupper. Den første jeg begynte i var Brottunger her på Hvaler. Der startet jeg da jeg var 8 år og hadde siste forestilling rett før vi flyttet til London. Samtidig var jeg med i Fredrikstad barne- og ungdomsteater i 4 år og en gruppe i Sarpsborg som heter Diorama.

Men denne høsten da Adam, i Essex utenfor London. Hva skjedde der?

Adam begynner å le. Han skjønner at mormor har hvisket noen noe i øret.

- Jo det begynte i september. Mamma fant noe teatergreier på Facebook. Det skulle være audition dagen etter til roller i et teaterstykke om Aladdin og den magiske lampen, et stykke fra der vi bor. Vi bor 5 min fra grensa til Essex- området og dette var i Essex. Mamma mente at dette var noe for meg, men jeg var veldig usikker. Audition allerede dagen etter! Jeg fikk jo ikke forberedt meg og visste ikke hva jeg skulle gjøre. Det var en sang- og danseaudition, og jeg er ikke noen god danser, så det var ikke noen god følelse.
- Men vi dro ut, det var et stykke å kjøre, og de fikk se meg og jeg sang. Etterpå fikk mamma en epost hvor de ba om å få se meg gjøre noe annet, jeg måtte si to monologer og synge to sanger. Så gikk ukene, og jeg tenkte at det ikke ble noe, men plutselig en dag var det en epost til meg om at jeg hadde fått rollen som Aladdin!
- Gruppen som har satt opp stykket kaller seg Stage School og det er for barn og unge. Voksne gjør mange av rollene, men i hovedsak er det barn i rollene.

Adam forteller at det var en ganske stor oppsetning, og at teaterformen kalles Panto-teater. Det er et slags performance - teater hvor publikum blir en del av forestillingen, og skuespillerne er mer fri fra manus. Man snakker med publikum og trekker de inn i forestillingen.

Forestillingen har tatt mye av tiden til Adam denne høsten. Han har vært på spilleprøver siden

september, og i hele desember har han spilt forestillinger. I september fikk han fri to uker fra skolen for å kunne møte på prøvene. Skolen hans er veldig opptatt av å støtte alle kreative evner, kunst og kultur, så det var ikke vanskelig å få fri.

- Så du liker godt å stå på scenen da?

Ja, jeg gjør det. Jeg trodde ikke det selv da jeg var liten, men mamma bare sa «Kom igjen, dette klarer du», og siden har jeg gjort det. Drømmen min er at jeg skal klare å leve av å stå på scenen eller lage noe som har med scenekunst å gjøre.

Om skolen kan Adam ellers fortelle at i England er det mye tøffere forventninger til elevene enn i Norge. Det er 11 - årig grunnskole, lange skoledager, skoleuniform og mye lekser. Han må gjøre lekser hver kveld og hver helg for å følge med innleveringer og prøver. Hvis man ikke består testene, blir man ikke flyttet opp en klasse, og det har ikke Adam tid til. Til sommeren tar han sine avsluttende eksamener på grunnskolen.

- Og jeg kommer til å fortsette på videregående skole i England, det er helt sikkert. Det er fint med mange forskjellige folk og forskjellige kulturer. Spennende å bo i en internasjonal kultur og et interkulturelt miljø, avslutter Adam med et smil.

Da er det bare for oss å ønske lykke til videre! Vi takker for hyggelig prat med Adam, kaffe og wienerbrød og vennlig mottakelse fra mormor og Noah.

bath

Adam blir ivrig når han forteller om livet i London

SANG glede

BLI MED Å SYNG I KOR!

Liker du å synge? Er du 9 år eller eldre? Da har du muligheten til å bli med i **SANGglede**-koret?

Vi starter her sangøvelser hver tirsdag kl 17-18 i Spjærøy kirke.

SANGglede er en del av *Hvaler menighet*. Korledere er Jeanette Helberg Borge og Marius Sørлие Eriksen.
Påmelding/info: tlf. 45001305

Velkommen til **SANGglede**!

Konfirmasjonsgudstjenester 2019

Hvaler kirke, søndag 5. mai kl. 11

- Angelica Svanekil Elvestad
- Tomine Kristine Hanes-Krossby
- Elias Tosterud-Nyheim
- Sebastian Vik Nilsen
- Amalia Cedro Langaard
- Markus Lunde Nilsen
- Hedda Birgitte Gudim Søland

Spjærøy kirke, lørdag 11. mai kl. 11

- Nora Garcha Ingemannsen
- Hermine Sofie Olsen
- Synne Løland
- Johannes Karlsen
- Adriana Brekkerød Rådahl
- Maren Nådland Jørgensen
- Frida Marielle Tangen

Hvaler kirke, søndag 5. mai kl. 13

- Christoffer Kofoed
- Madelen Botne Engebretsen
- Jørgen Fossaas Pahle
- Oskar Adel Hussein
- Mina Amalie Back Papp

Spjærøy kirke, lørdag 11. mai kl. 13

- Trym Johansen
- Aurora Kristiansen
- Nicolai Haugen Krogh
- Jacob Juul Pedersen Svennes
- Ella Solbakke Footman
- Arkadiusz Wasowski

Spjærøy kirke, søndag 12. mai kl. 11

- Gyda Kristine Skovdahl
- Jesper Bache-Wiig
- Sara Baastad Jordal
- Silje Arnesen
- Martin Ludvik Sandberg
- Nora Bjerkeili Nilsen
- Nora Alvilde Jensen

Steinkorset på Rødshue

Snart er det påske. Noen drar til fjells. Andre feirer påske hjemme. Men samme hvor vi er, så har vi fri fra skolen og de fleste voksne har fri fra arbeidet. Det betyr at både barn og voksne får noen ekstra fridager sammen.

Noen ganger lurer vi på hva vi skal finne på i fritiden, men det er mange aktiviteter vi kan gjøre sammen. Å gå tur er veldig koselig. Visste du at det går en pilgrimsti fra Hvaler kirke til steinkorset på Rødshue på Kirkøy? Stien er merket og faller sammen med kyststien. Underveis er det mange muligheter til å ta en pust i bakken for liten og stor. Litt deilig niste og kakao, te eller kaffe er det lurt å ha med i sekken. Underveis til steinkorset ser du at stolper langs stien er korsmerket. Når du kommer til Rødshue, ser du steinkorset på høyden mot Løperen, innseilingen til Fredrikstad. Er du heldig, vil du se lasteskip som skal til eller kommer fra Fredrikstad.

Steinkorset ble reist i 1995. Da feiret vi 1000 år med kristendom i landet vårt.

Stien som fører til steinkorset er en populær tursti. Underveis til korset er det flere kunstinstallasjoner som det er verdt å se på.

I påsken hører vi om Jesus som døde på et kors for vår skyld. Men han ble ikke værende på korset. Jesus ble lagt i en grav. På den tredje dagen stod han opp fra de døde. Derfor er korset tomt, et seierens merke. Ikke så rart at vi finner kors i kirker og mange andre steder.

Hjemmepåske eller til fjells? Pilgrimstien er et turforslag til små og store som skal feire hjemmepåske.

God påske til små og store, og god tur!

Det var i soloppgangen
for lenge siden nå.
Tre kvinner gikk til graven,
de gikk og gråt på veien
dit hvor den døde lå.

Hvem kunne lenger hjelpe
i deres angst og nød?
Det fantes ingen annen
som han i hele verden,
den venn som nå var død.

Det var i soloppgangen,
til graven kom de tre.
En engel ropte til dem:
Han lever! Kristus lever!
Skynd dere nå av sted!

Han selv er soloppgangen,
han selv er verdens lys.
Han varmer dem som fryser,
han følger oss på veien,
han lyser i Guds hus.

Nos 208 – Tekst Britt G. Hallqvist 1975 – Melodi: Egil Hovland 1975

Begge foto Sigrid Bjørck

Hjørgunn Gård og Behandlingscenter

I 1981 ga Hjørdis og Gunnar Nilsen gården i gave til Norske Kvinners Sanitetsforening i Østfold, med ønske om at de skulle drive gården til beste for arbeidet med å hjelpe funksjonshemmede og andre svakerestilte grupper.

Det var en god idé da – og enda bedre i dag!

NKS er fortsatt eier av gården, og Hjørgunn Gård & Behandlingscenter er et non-profit behandlingscenter som har fokus på rehabilitering og terapi gjennom mestring, arbeidstrening og omgang med dyr.

”Vi eksisterer med et grunnleggende formål om å hjelpe mennesker med særskilte behov - både av somatisk og psykiatrisk art - der terapiridning er vår primære gjeskjeft.

Hvis du besøker oss på en helt vanlig dag, vil du kunne se noe sånt som 35 firbente, 20 fjærkleddede, fem faste ansatte, 50-60 brukere av terapiridning, 10-12 frivillige, to-tre domfelte som soner samfunnsnyttig tjeneste samt et par praktikanter. I tillegg leier vi ut plass til et kommunalt dagsenter med syv ansatte og 13 brukere.

Vi holder til i Falcheveien 34 på Lisleby og vi kan nås på telefon 69 39 83 31.”

Her følger en nærmere beskrivelse av hva som skjer når en bruker kommer seg på hesteryggen – **ridefysioterapi**:

Therese Bråthe gleder seg til en time på hesteryggen

Ridefysioterapi er en enestående behandlingsform innenfor fysioterapi hvor hestens bevegelser er grunnlaget for behandlingen. Den 3-dimensjonale bevegelsen forplanter seg til sentralnervesystemet og stimulerer til et mangfoldig bruk av muskulatur, koordinasjon og balanse og fremmer symmetrisk muskelarbeid. Ridestillingen og hestens bevegelser kan løse opp spenninger og spasmer i muskulatur.

Ridefysioterapi er en viktig sanse-motorisk trening som stimulerer konsentrasjonsevne og sosial tilpasning. Det er en holistisk form for behandling, dvs. at den påvirker mennesket både fysisk, psykisk og sosialt.

Ridefysioterapi er en verdifull behandlingsform for de som strever med psykisk helse som angst, depresjon og

ensomhet. Mestringsopplevelsen står sentralt i terapien, noe som er med å styrke egen selvtilit og selvfølelse.

Ridefysioterapi brukes til behandling ved diagnoser som CP, autisme og psykisk utviklingshemning. Samtidig er det et veldig godt supplement til de som sliter med rygg, muskel og skjelettlidelser, reumatiske lidelser, MS og Parkinson.

På Hjørgunn foregår behandlingen i grupper alle hverdager dag/kveld. Behandlingen ledes av spesialutdannede fysioterapeuter.

Det finnes mer informasjon på www.hjorgunn.no

Monica Fluske/daglig leder

Bibelkvelder

Etter høstens utdeling av Bibelen på Hvaler, har vi i vår hatt fokus på denne boka gjennom flere kvelder. Det har vært interessante samlinger med inspirasjon til videre lesning i Bibelen.

Kveldene starter kl. 18 og avslutter en gang mellom kl.19:30 og kl. 20. Vi håper mange finner veien til Kirkens hus for resten av vårens bibelkveldprogram:

- 4.4 Et fjell å fly til. Salmenes bok. Steinar Ekvik.
- 2.5 Sendt av Gud. Profetene. Grethe Hummel.
- 6.6 Pilegrimsveien anvendt på Bibelens ord. Korte stans på veien. Tore Thorkildsen og Grethe Hummel.

Bibelkveldene fortsetter til høsten med besøk av biskop Atle Sommerfeldt. Og dere som hørte teolog/forfatter Hans Johan Sagrusten på Litteraturhuset, kan glede dere til en ny kveld med ham, denne gangen på Hvaler. En annen kveld vil Anne Kristin Aasmundtveit formidle bibelfortellinger. Følg med på kirken.no/hvaler/ eller på Facebook: Hvaler menighet.

gh

Fra den første bibelkvelden. Eivind Skeie forteller fra Markusevangeliet

**Lions Club
Hvaler**

LIONS

**Lions Club
Hvaler/Kirkøy**

Det er Lionsklubbene på Hvaler sitt mål å hjelpe andre mennesker lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Hoveddelen av vårt engasjement skjer i nærmiljøet. Vi ønsker å vise omtanke for mennesker som har det vanskelig; syke, eldre og funksjonshemmede.

Arbeidet med de unge er et prioritert område, og vi satser spesielt på forbyggende tiltak mot rus i nærmiljøet.

Vi har et eget Ungdomsfond som går til spesielle tiltak for barn og ungdom på Hvaler.

Alle inntektene av våre aktiviteter går uavkortet til humanitært arbeid. Støtt oss gjerne ved å gi grasrotandelen til en av Lionsklubbene på Hvaler når du tipper eller spiller Lotto.

Lyst til å bli medlem og gjøre en innsats? Ta gjerne kontakt.

Er du medlem av en organisasjon/gruppe som arbeider med barn, ungdom eller eldre, men mangler midler? Ta kontakt med oss. Kanskje vi finner en løsning.

Kontakter:

Lions Club Hvaler:
Roy Heitmann tlf. 932 13 287,
Øyvind Johnsen tlf. 901 63 622

Lions Club Hvaler/Kirkøy:
Steinar Isetorp Øby tlf. 909 50 493
Trond Lennart Andreassen tlf. 479 04 657

Vennskapskontakten Hvaler – Zacapa

Zacapa er en kommune og by i Guatemala, som er det landet i Mellom-Amerika med sterkest økonomi. Problemet er imidlertid at verdiene i landet er svært ujevnt fordelt, noe som i stor grad skyldes korrupte politikere. Derfor lever en stor del av befolkningen i fattigdom.

Innbyggertallet i Guatemala nærmer seg 16 millioner, og halvparten av disse stammer fra urbefolkningsgrupper. Den største av disse gruppene er Mayafolket. Den andre halvparten av befolkningen kalles mestiser, og de er av blandet indiansk og europeisk opprinnelse.

Lese- og skriveferdighetene er stigende blant unge mennesker i Guatemala, noe som er gledelig også med tanke på at det er på dette området vår forening bidrar.

Vennskapskontakten Hvaler – Zacapa (VHZ) ble dannet i 1999, og etter et besøk i Zacapa, hvor vi opplevde stor fattigdom, bestemte vi oss for å støtte Clide. Clide er en luthersk organisasjon som driver El Terrero - skolen. Hvert år sender vi kr 13000, som går til skolepenger til ca. 20 elever. Tilbake får vi god dokumentasjon og takkebrev.

På Hvaler deltar vi i lokalsamfunnet for å skaffe disse skolepengene. I 2018 hadde vi ansvaret for kirkekaffe på «Lys Våken»- familiegudstjenesten. Da stilte vi med kaffe og kaker. Vi hadde en utstilling av bilder fra vårt siste besøk i Zacapa, og vi fortalte om arbeidet vårt til menigheten. Alt ble veldig godt mottatt!

Besøk fra Zacapa 2017

Vi har også en konfirmantkveld i året. Her forteller vi om VHZ og om besøket vårt i Guatemala. Vi forteller om Rigoberta Menchu sitt liv og virke; hun fikk som kjent fredsprisen i 1992 for sitt arbeid for Mayafolket i Guatemala. Vi samtaler også med ungdommene om fordeling av verdens ressurser og de store ulikhetene i verden. Vi ber dem tenke over hva årsakene til ulikhetene kan være, og om hvilke tanker de har for framtiden, både for seg selv og verden.

Eplefestivalen er en viktig begivenhet på Hvaler. Her stiller vi med hjemmelagde matvarer og bøttelotteri. Dette er både morsomt og innbringende. Mange hyggelige mennesker kjøper lodd, og inntektene går i sin helhet til skolepenger. Vi opplever arbeidet i VHZ som interessant og meningsfylt! Hjelp til selvhjelp er et viktig bidrag i en verden med store utfordringer og forskjeller mellom mennesker.

*På vegne av Vennskapskontakten
Hvaler - Zacapa
Jorunn Lydersen*

Øymarsjen handler om Hvaleridentitet

Øymarsjen handler om kulturhistorie og Hvaleridentitet, mener Synnøve Næss

Den siste søndagen i april er det igjen tid for marsjen som får folk opp av sofaen og ut i den flotte Hvaler-naturen.

– For mange er Øymarsjen blitt en fast tradisjon, sier Vesterøydamen som selv har gått marsjen minst 30 ganger. Sønnen, Petter A. Olsen, deltok første gang da han var fire år, og barnebaret, Fredrik Olsen, har også vært med en rekke ganger.

– Øymarsjen er nesten for en liten «17. mai» å regne på Vesterøy. Vaffellukta henger i luften, det flagges på Barm og det er alltid kjentfolk å treffe i løypa. Denne tradisjonen må vi ikke kaste over bord, men heller forsøke å innlemme nyinnflyttere på Hvaler i, sier Synnøve Næss.

Hun var selv med å starte den folkekjære marsjen i 1977.

– Vesterøy idrettslag trengte en inntektskilde og marsjer var populært, så vi kastet oss på trenden. Der gjorde vi noe riktig for det tok fullstendig av. En gang tidlig på 80-tallet var det faktisk over 2000 mennesker i løypa.

(De siste årene har snittet ligget på 400). Folk kom langveis fra og det sto biler parkert overalt, minnes hun smilende.

Den gangen var det pins og medaljer som gjaldt, og da Øymarsjen skulle få sine egne merker ble det Synnøve Næss som fikk jobben. Modellen til fiskeskøyta som er preget inn på medaljene, er det hun som har tegnet.

– Jeg fikk ideen fra et juleblad, og syntes den passet godt som et Hvaler-motiv, forteller hun.

– Øymarsjmerkene er ennå populære og mange samler fremdeles, så vi har derfor bestilt opp flere, forteller Petter A. Olsen som er med i Øymarsjkomiteen. På vegne av Hvaler IL ønsker han igjen velkommen til et flott arrangement. Det blir som vanlig to løyper på åtte og tolv kilometer, og start og målgang ved Åttekanten skole.

Og dagen for arrangementet? Det er selvfølgelig siste søndagen i april.

Anne-Gro Sæther

Bak fra venstre Petter A. Olsen, Fredrik André Olsen. Foran Synnøve Næss

Kirkeøy pensjonistforening 50 år

Foreningen ble stiftet 9. mai 1968 på Floren og fikk navnet Østre Hvaler pensjonistforening. Navnet ble senere endret til Kirkeøy Pensjonistforening.

Det er en aktiv forening som helt siden starten har lagt stor vekt på et godt sosialt fellesskap med månedlige medlemsmøter, interessante og aktuelle foredrag, opplesning samt utlodning. En kaffekopp og påsmurte snitter smaker alltid godt.

Medlemmene får også tilbud om turer til fjells og ut på vannet. Mange setter stor pris på Sommerfest og Skreiaften. I de senere årene har det dukket opp flere muligheter for den som er interessert: Hver fredag spilles Bowls på Dypedal sykehjem kl. 12.

Flere medlemmer danser Seniordans på Asmaløy bedehus tirsdag kl. 12. De som vil ha mer mosjon, møtes til en rusletur med påfølgende kaffe i Blomsterbutikken hver onsdag kl. 12.

Mange formenn- og kvinner har ledet an, blant annet Mimmi Westlund, Eline Nordal, Seth Abrahamsen, Bjørn Wilberg og Frank B. Pettersen. For tiden har Liv Aleksandersen dette ansvaret.

«Det er godt å være pensjonist i Hvaler kommune», sier foreningens sekretær Bjørg Eilertsen. *«Så har noen lyst til å komme i vår forening, møtes vi første mandag i måneden kl. 12 i Kirkens hus.»*

Gh

Jubilanten ble feiret med festaften 23. januar 2019

Takker jeg Gud eller skjebnen?

I flere år hadde jeg gleden av å undervise og lede et presteseminar på Øst-Madagaskar. I siste skoleår hadde studentene en praksisperiode langt ute på landet. Naturlig nok måtte vi lærerne besøke disse prestespirene våre for å høre fra menighetene hvordan de hadde utført oppdragene sine.

En dag dro Georges og jeg tidlig fra Vangaindrano og mot skogen. Vi hadde pakket det vi trengte i ryggsekkene, inklusive vinflaske og nattverdbrod. Et par plastikkpresenninger tok vi også med. Det skulle vise seg å være lurt!

Etter at vi hadde gått et par timer, kom vi til ei stor elv. Normalt skulle det ligge kanoer til fri benyttelse på hver elvebredd. Folkekommunene ordner seg stort sett bra. MEN denne dagen lå begge kanoene på den andre siden! Vi søkte oppover og nedover langs elva, men vi fant ingen kano å bruke. Etter en kort samtale om hva vi videre skulle gjøre kledde vi av oss, så Adams drakt viste seg i hvitt og brunt. Vi var begge enige om at det var godt at det ikke var noen damer med oss! Så pakket vi ryggsekkene inn i plaststykkene vi hadde med. Deretter tok vi sekkene på hodet og gikk ut i elva. Da elvebunnen var full av runde og glatte stener, måtte vi selvsagt bevege oss svært så sakte og forsiktig. Den dag idag husker jeg hvor redd jeg var når vi midt i den strie

strømmen hadde vannet helt opp under armene. Men omsider nådde vi den andre bredden og kunne kle på oss tøyet igjen. Vi fortsatte marsjen med takknemlige sinn.

Vi kom vel fram og ble tatt godt imot. Hyggelig og oppmuntrende for oss lærerne var det også at menigheten var fornøyd med sine unge medarbeidere. Etter gudstjenesten og samtalene med menighetsråd og studenten vår, inviterte menigheten oss på middag. Den smakte godt, og glade var vi besøkende. Vi kom selvsagt under måltidet inn på problemene med at det ikke fantes kano på vår side av elva, da vi kom dit. Folket vi besøkte var muligens imponerte over vår oppfinnsomhet, men redselen var tydelig skrevet i ansiktene deres. "Ja, nå må vi takke Gud ekstra", sa de, "for denne elva som dere krysset er full av krokodiller!"

Ja, vi dro hjemover og takket Gud Herren for beskyttelse og overbærenhet med vår mangel på erfaring i møte med regnskogens mange farer! Kanoen lå på vår side av elvebredden da vi skulle hjem!

Vi tror at Gud hjalp oss. Skjebnetro er noe annet!

*Bjørn Sverre Lie,
misjonær med ca. 20 års erfaring fra
den vakre øya, Madagaskar.*

Ut i det blå

Årets menighetstur går i år med buss fra Skjærhalden onsdag 5. juni kl. 09. Som vanlig stopper bussen underveis for påstigning.

Turen går mot Moss og med ferge over fjorden til Vestfold. Første stopp er Midgard vikingsenter sør for Horten. Senteret ligger vakkert til ved Borrehaugene som er blant Norges viktigste nasjonale kulturminner. Dette historiske stedet inntar en sentral rolle i vikingtidens Europa. Senteret ble åpnet i mai 2000 av Dronning Sonja.

Like nord for Midgard ligger den storslåtte Gildehallen, en rekonstruksjon av en av vikingtidens store festsaler. Gildehallen ble åpnet for publikum under Vikingfestivalen 2013. Her blir vi mottatt av husfrua som formidler kunnskap om vikingtiden. Vi får også servert et varmt måltid i Gildehallen.

Hvis tiden strekker til, er det også mulig å besøke utstillingen «Hauger - haller - hav» i det flotte vikingmuseet i senteret like ved.

Det er ikke alle som vet at Borre har en av landets eldste middelalderkirker, en kirke med en historie som går langt tilbake i tid og

avdekker spennende og gåtefulle elementer! Den ligger på høyden like i nærheten av Midgard. Vi besøker også denne.

Karljohansvern var norsk marines hovedbase, og er et storslått militærhistorisk kulturområde. Forsvarsbygningene er omsluttet av fredet natur, og er i dag et vakkert museums- og rekreasjonsområde, vel verdt et besøk. Her finner vi kafé Breda som serveres oss kaffe og vaffel.

Turen koster kr 500, og påmelding er til kirkekontoret, tlf. 69 37 90 37 senest mandag 27. mai.

Diakoniutvalget

PRIVATMEGLEREN
FREDRIKSTAD

Uvurderlig

Enhver bolig har noe unikt ved seg. Vi kaller det for det gyldne kvadrat, og vår oppgave er å finne de boligkjøperne som vet å sette pris på akkurat ditt.

PrivatMegleren Fredrikstad har håndplukket de beste meglerne med lang erfaring fra Fredrikstadorrådet. Dersom du vurderer salg av egen bolig, er vårt totale konsept definitivt måten å selge din bolig på for å oppnå høyeste pris i markedet.

Kontakt oss for en hyggelig boliprat.

Wilbergjordet 2, 1605 Fredrikstad • Tlf. 97 17 86 20
www.privatmegleren.no/fredrikstad

JØLSTAD

begravelsesbyrå
Fredrikstad og omegn

Benjamin Nordling

Svein Åge Johansen

Hans K. Helgesen

Birgit Groth

Vakttelefon 69 130 130 (24 t)
Farmannsgate 10

www.jolstad.no

Lokaleid begravelsesbyrå

Ved kjøp av bunad er du
med i trekningen av en
bunad verdi kr. 27.500

Liers Husflid

Ivar Lier AS, Nygaardsgt. 49-51, 1607 Fredrikstad
Telefon 69 31 67 06 / 69 31 63 39
e-post: post@liershusflid.no
www.liershusflid.no / www.lokenbunaden.no

DIN LOKALE RØRLEGGER

Om du skal reparere et **KLOSETT**, skifte **KJØKKENKRAN**, eller drømmer om **NYTT BAD**, så kan vi hjelpe deg. Kom innom vår butikk på Vesterøy på Hvaler og få tips og inspirasjon, og se et bredt utvalg av baderomprodukter. Våre rørleggere har lang erfaring, og velger du oss er du sikret at jobben utføres i henhold til gjeldende lover og forskrifter.

EGEN GRAVEAVDELING

Vår maskinpark er tilpasset de fleste typer graveoppdrag fra minigraver til sjøleker for sjørarbeider.»

Bademiljø
BEST PÅ BAD

**BADEMILJØ
HVALER RØRLEGGERBEDRIFT AS**

Fastlandsveien 16, 1684 Vesterøy 69 37 56 60
Avd. Skjærhalden Storveien 16, 95 07 51 20
post@hvaler-ror.no / www.hvaler-ror.no

HER FOR
deg

Ellen

Ulf

Cathrine

Bjørnar

Terje

David

Jarle

Borge Begravelsesbyrå

Ellen Margareth Bye

Tlf. 69 34 53 35

Biveien 21,1658 Torp
emargarb@online.no

Fredrikstad
Begravelsesbyrå
Klemet Johansen Etabl. 1885

Telefon hele døgnet: **69 31 30 62**
Veumveien 51, 1613 Fredrikstad
www.fredrikstadbeg.no
E-post: post@fredrikstadbeg.no

VIS-À-VIS
helse

Skjelsbu 14, Hvaler; tlf. 46890923
www.vis-a-vis-helse.no

Vi utfører alt av elektrisk arbeid i boliger og hytter

ELEKTRIKEREN

Morten Kristiansen

92 41 90 62 – morten@edra.no

– Skjærhalden –

www.edra.no

Mesterhjelp Skjærhalden

Monica Valen

**Mesterhjelp Skjærhalden har økt kapasiteten
slik at vi kan ta på oss flere oppdrag!**

**Så – trenger du hjelp i huset – ta kontakt på tlf 403 06 155
eller Epost til post@mesterhjelp-hvaler.no**

Mer info på www.mesterhjelp-hvaler.no

Alt for en enklere hverdag!

Trenger du murer eller flislegger?

ALT INNEN:

- MURING
- PUSS
- FLISLEGGING

KRISTIANSENS MURSERVICE HVALER

Mobil: 913 90 611 – E-post: paal-mur@online.no

Prinseveien 6 – 1680 Skjærhalden

– GODKJENT VÅTROMSOPPDRAG –

Hyggetur for Hvalers pensjonister 2019

Lions på Hvaler har gleden av å kunne invitere pensjonister i Hvaler med på hyggetur lørdag 27. april med M/F «Oslofjord» Strømstad - Sandefjord – Strømstad

Dagens Program:

- kl. 08:45-09:45 Vi serverer en enkel frokost i Hvalerhallen kafé.
- kl. 10:00 Avreise med busser fra Hvalerhallen til Strømstad.
- kl. 12:00 Avgang fra Strømstad med M/F «Oslofjord» til Sandefjord. Her må alle passasjerer gå i land, grunnet sikkerhetsbestemmelser.
- kl. 15:20 Retur fra Sandefjord, hvor det umiddelbart etter avgang vil bli servert koldtbord/buffé med drikke i skipets restaurant.
- kl. 17:50 Vi er tilbake i Strømstad, hvor bussen venter og kjører oss hjem. Det blir som vanlig lotteri på hjemveien. Mange fine gevinster.

Ta med deg din ledsager eller medhjelper på turen.
Trenger du rullestol gir du beskjed om dette ved påmelding.
Og vi er sikre på at du/dere vil få en hyggelig tur.

Er det noen som har behov for skyss til / fra Hvalerhallen, sier dere i fra til oss ved påmelding.

Pris pr. pers. kr 350

Påmelding innen søndag 21. april 2019

Husk å oppgi fødselsdato og år ved påmelding!

Husk å ta med gyldig legitimasjon.

Bankkort, sertifikat eller pass.

Påmelding til: Helge Fredriksen mobil 913 14 026

Egil Adolfsen tlf 69 37 92 67

eller mobil 478 71 295

Vel møtt til «Vårens Vakreste E.....»!

FONUS

BEGRAVELSESBYRÅ

GRAVSTENER

Fredrikstad - Moss - Råde - Rygge - Sarpsborg

Telefon 03024 - fonus.no

HVALER

FLEX

©2016 THEPITCH

Skal du **handle**, til **frisøren**, eller kanskje **besøke en venn** som bor et stykke unna?

Flex bestillingsreise kan hente deg utenfor døra di og kjøre deg dit – **helt gratis**.

Husk bestillingsfrist

GRATIS

bestillingsreise

flexhvaler.no

facebook.com/flexostfold

69 12 54 80 (vanlig takst) eller
03177 (egne takster hos din telefonoperatør)

Hvaler Gjestehage
En **økologisk** opplevelshage på Vesterøy i Utgårdskilen
Velkommen til en stressfri handel!

- Kjøp med deg våre egenproduserte blomster, stauder, urter, tomater, chili og mye mer fra vår «kule» butikk.
- Få meg deg inspirasjon og gode råd på kjøpet for din uteplass!
- Sjekk våre Geodome, kanskje du ønsker deg et drivhus/lysthus i verdens sterkeste konstruksjon?

Har du problemer med **rådyr i hagen?** Vi har det populære rådyrgjerdet, nesten usynlig for deg og meg, men holder de søte små på utsiden av dine godesaker!

Bestill et **vandreforedrag** med bevertning fra hagens råvarer og avslapning i vår store geodome.
Passer for en vennegjeng inntil 15 personer

Sesongåpning 16 mai. Følg oss på facebook for åpningstidene i sesong og våre nyheter
Daglig leder Anne Marit Skovly, Mobil 45044298
hvalergjestehage@gmail.com
www.hvalergjestehage.no

Viktig melding til de sangglade!

Har du lyst til å være med i ”blomsterkoret” til blomstergudstjenesten i Spjærøy kirke 16. juni?

Vi feirer sommer’n og gjentar suksessen fra i fjor og håper at vi også i år får satt sammen et kor til blomstergudstjenesten.

Du må påregne to øvelser i ukene forut for 16. juni. Dato kommer senere.
Har du lyst til å være med – ta kontakt med:

Anne May Sandvik Olsen

+47 94 82 36 21

annols2@ostfoldfk.no

Fra fjorårets blomstergudstjeneste

Velkommen til

BABYSANG

Hver torsdag kl. 12–13.30, på Kirkens Hus,
Storveien 12, Skjærhalden.

Babysang er et musikalsk tilbud med sang, musikk, rim, regler, bevegelse og stimulering av sansene. **Babysang** er for barn opp til ett-års alderen ifølge med mamma, pappa eller kanskje bestemor og bestefar. Vi starter med lunsj med god tid til prat og hygge.

For spørsmål og kontakt: Grethe Johannessen,
Tlf. 48236847 og e-post: gre.jo@live.no.

Velkommen til store og små!

Den norske kirke

Hvaler menighet

Hva skjer på museet?

10. APRIL
kl. 19

Kulturkveld på museet:

Erling Johansen ville ha fylt 100 år i år, vi markerer med pølsefest og foredrag. Foredragsholdere er Anne Sagberg og Kathrine L. Sandstrøm.
Sted: Amfigrotta ved Brottet på Spjærøy
Bill.: 25,-/65,-

KYSTMUSEET HVALER

27. APRIL

Turist i egen by:

Byvandring på Skjærhalden kl. 10:45 og 11:45
Kulturhistorisk vandring på Rødshue kl. 13.15
Sted: Oppmøte, se ostfoldmuseene.no
Gratis arrangement

KYSTMUSEET HVALER

8. MAI
kl. 18-20

Kulturhistorisk vandring:

Gunn Hedberg tar oss med til Papper på Vesterøy
Sted: Idrettsanlegget ved Laenga, FV473, Vesterøy
Bill.: 25,-/65,-

KYSTMUSEET HVALER

8. JUNI
kl. 12-15

Bygdedag på Kystmuseet

Kystmuseet Hvaler og Hvaler Kulturvernforening inviterer til den tradisjonsrike bygdedagen
Sted: Dypedalsveien 37, 1684 Vesterøy
Gratis arrangement

KYSTMUSEET HVALER

12. JUNI
kl. 18-20

Kulturhistorisk vandring:

Anne-Marit Kolbeinsen tar oss med på tur til Åsebu på Asmaløy
Sted: Oppmøte, se ostfoldmuseene.no
Bill.: 25,-/65,-

KYSTMUSEET HVALER

Åpen Smie

Hver mandag fra 29. april kl. 11-15
Sted: Kystmuseet Hvaler, Vesterøy
KYSTMUSEET HVALER

Sjekk ostfoldmuseene.no for mer oppdatert informasjon om arrangementene.

ØSTFOLD MUSEENE
KYSTMUSEET HVALER

KnøtteKØRET

Liker du å synge og er du 4 år eller eldre? Da kan du få være med på KnøtteSANG!

Vi øver hver onsdag kl. 17.00-17.45 i Spjærøy kirke.

Vi synger flotte barnesanger, og sangleker hører også med! KnøtteSANG opptrer på flere arrangementer tilknyttet Hvaler menighet.

For mer informasjon, kontakt korlederne Ellen på tlf. 976 75 236, eller Gladys på tlf. 915 98 398.

Velkommen til KnøtteSANG!

Sorg og glede i våre kirker

DÅP

Hvaler kirke

Anders Lefsaker
Tuva Synnøve Svennes
Anton Nicolai Andersen

Spjørøy kirke

Frida Breda Aleksandersen
Mia Grønmo Kischel
Theodor Hansen Blomquist
Thelma Iversen

BEGRAVELSE

Hvaler kirke

Turid Alice Lønne
Annelise Flesjø
Inger Berit Øst

Spjørøy kirke

Anne Hedvig Kleiven
Mette Rød
Ragnar Homstvedt
Anne-Siri Bärnholth

Arnt Barm
Helge Olsen
Ragnar Flaem
Thorbjørn Einar Mathisen
Ellen Aleksandersen
Eileen Iversen
Arne Øivind Blomkvist

VIELSE

Hvaler kirke

Lena Kristin Hissingby Mostrøm og Tore Martin Mostrøm

Vårdugnad på Hvaler kirkegård

Tradisjonen tro blir det dugnad på Hvaler kirkegård for å gjøre det fint før 17. mai. Vi møtes mandag 13. mai kl. 14 og utover. Ta med raker og hansker – annet utstyr holder vi. Det blir også sosial samling rundt kaffe og vafler. Velkommen!

Fra foreningslivet på Hvaler

Søndre Kirkøy Misjonsforening

28.04 – 26.05 – 30.06*

Kirkens hus kl. 17

Velkommen!

** Sommermøte hos Marit og Bjørn*

Sverre Lie, Rød, Asmaløy 30. juni.

Kontakt Hilde Grosch Larsen for mer informasjon, mobil 918 32 226.

Normisjon

02.05 – 06.06

Kirkens hus kl. 18

Velkommen!

Sjømannsmisjonen

08.04 – 13.05 – 17.06 (tur)

Kirkens hus kl. 19

Velkommen!

Kontakt leder Ragnhild Nordengen, mobil 482 24 071, for informasjon om turen 17.06

Vesterøy misjonsforening

Har møter på Vesterøy bedehus annenhver mandag kl. 18.

Velkommen!

Kontaktperson: Bjørg Johansen, tlf. 69 37 62 89, mobil: 916 68 528

Knøttekoret

har sommeravslutning onsdag

15. mai og framfører mange

fine sanger fra repertoaret i

Spjærøy kirke kl. 17.30

Velkommen!

Strikke kafé Vesterøy bedehus

17.04 – 22.05

kl. 19 - 21:30

Velkommen!

Strikke kafé Kirkens hus

06.04

kl. 11 - 14

Velkommen!

Strikkeklubben

Asmaløy bedehus den første torsdagen i måneden kl. 19.

Vær velkommen!

Kontaktperson: Anne Marit Kolbeinsen,

Mobil: 414 72 251

Asmaløy misjonsforening

Samlinger på Asmaløy bedehus den siste mandagen i måneden kl. 19.

Velkommen!

Kontaktperson: Anne Hvalgård,

Mobil: 995 83 695

Formiddagstreff

24. april kl. 11 på Kirkens hus
Gjester er Eva og Helge Adolfsen som forteller fra sitt liv på misjonsmarken i Bolivia.

5. juni kl. 09 Ut i det blå.

Buss fra Skjærhalden med stopp underveis for påstigning.

Se egen omtale på s. 47!

Siste frist for stoff til neste nr. er 1. mai

Gudstjenester våren 2019

Alle gudstjenester begynner kl. 11, hvis ikke annet tidspunkt er oppgitt.

8. april	Spjærøy	Gudstjeneste med nattverd. Kirkekaffe. Ole Hauglum.
5. mai kl. 11	Hvaler	Konfirmasjon. Marius Sørлие Eriksen og Grethe Hummel.
5. mai kl. 13	Hvaler	Konfirmasjon. Marius Sørлие Eriksen og Grethe Hummel.
11. mai kl. 11	Spjærøy	Konfirmasjon. Marius Sørлие Eriksen og Grethe Hummel.
11. mai kl. 13	Spjærøy	Konfirmasjon. Marius Sørлие Eriksen og Grethe Hummel.
12. mai	Spjærøy	Konfirmasjon. Marius Sørлие Eriksen og Grethe Hummel.
17. mai kl. 10:30	Hvaler	Friluftsgudstjeneste på Tusenårsstedet. Grethe Hummel.
19. mai	Hvaler	Gudstjeneste med nattverd. Kirkekaffe. Tore Henrik Meberg Hansen.
26. mai	Spjærøy	Misjonsgudstjeneste. Avskjed med Lars Tangedal. Misjonskonsulent Unni Holm Olsen deltar. Kirkekaffe. Prest Grethe Hummel.
2. juni	Fredrikstad	Fellesgudstjeneste for Fredrikstad og Hvaler. Skaperverkets dag. Kommandanthagen i Gamlebyen.
9. juni	Hvaler	Høytidsgudstjeneste. Kirkekaffe ved Hvaler Sjømannskirkeforening. Grethe Hummel.
16. juni	Spjærøy	Familiegudstjeneste. Kirken pyntes med blomster. Vi fletter blomsterkranser. Kirkekaffe. Grethe Hummel.

Du er alltid velkommen i kirken!

Påskenen i ord og toner

Hvaler menighet inviterer til onsdagstreff i den stille uke i Hvaler kirke.

Tore prest tar for seg høytiden som inneholder det meste: – svik, summarisk rettergang og død, trøst, og også en ny start! Og antagelig også årstiden vi alle ser frem til – våren!

Tore har med seg Ken Phillips på tangenter.

Påskenen kommer sent – og godt, så vel møtt i Hvaler kirke kl. 19, onsdag 17. april.

Det er fri adgang!

DEN NORSKE KIRKE

Hvaler menighet

<https://kirken.no/hvaler/>

Kirkekontoret

Storveien 12, 1680 Skjærhalden

Tlf: 69 37 90 37

post@hvaler.kirken.no

Hvaler Sogn

Einar Morland, leder

Gilboveien 13, 1680 Skjærhalden

Tlf: 934 07 085

emorlan@online.no

Hvaler menighetsblad

Kirkekontoret,

Storveien 12, 1680 Skjærhalden

Ansvarlig utgiver:

Hvaler menighetsråd

post@hvaler.kirken.no

Kontonummer 7050.06.20976

Redaksjonskomité:

Ragnar Bjørck, Einar Morland,

Grethe Hummel, Dag Plau og

Ellen Bjørnvall Vikar

Ansvarlig for annonsesalg:

Dag Plau. Tlf: 952 27 449

Trykk:

Møklegaards trykkeri AS

Fredrikstad

info@moklegaard.no

Ansatte:

Grethe Hummel,

sogneprest

Tlf: 474 79 731

grethe@hvaler.kirken.no

Ken Phillips,

kirkemusiker

Tlf: 414 69 147

keph@hvaler.kirken.no

Marius Sørli Eriksen,

trosopplærer

Tlf: 450 01 305

marius@hvaler.kirken.no

Terje Moen,

kirketjener

Tlf: 954 57 722

temo@hvaler.kirken.no

Jenny Schorpen,

vikar for kirketjener

Tlf: 907 13 680

Lars Tangedal,

kirkeverge/daglig leder

Tlf: 474 79 730

lars@hvaler.kirken.no

Påskén i ord og toner

**Hvaler menighet inviterer til
onsdagstreff i den stille uken**

**Tore E. Thorkildsen sang
Ken Phillips på tangenter**

Hvaler kirke kl. 19, onsdag 17. april

Fri adgang!